

ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА 2021-2027 РОКИ

Розробник звіту:
Департамент економічного
розвитку та регіональної політики
облдержадміністрації
 ГРИШЕНКО В.К.

Миколаїв 2020

ЗМІСТ

I. Вступ	3
II. Зміст та основні цілі Стратегії розвитку Миколаївської області на період 2021 - 2027 роки, зв'язок з іншими документами державного планування	4
III. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення Миколаївської області та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).	9
IV. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	23
V. Екологічні проблеми у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	30
VI. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються ДДП а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	39
VII. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.....	43
VIII. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	45
IX. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).....	53
X. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.....	53
XI. Резюме нетехнічного характеру інформації	55

I. Вступ

В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 року в Україні введено в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», який визначає необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) - процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі - ДДП) для довкілля.

Досвід багатьох країн продемонстрував високу ефективність СЕО, як інструмента планування, що сприяє якості розроблюваних планів, програм, стратегій тощо.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, який підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності які можуть мати можливі екологічні наслідки.

Одним з інструментів забезпечення збалансованості Стратегії розвитку Миколаївської області на період 2021 - 2027 років (далі - Стратегія) стало застосування в процесі її розроблення стратегічної екологічної оцінки (СЕО).

Об'єктом оцінки даного звіту є документ державного планування - проект Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки, розроблення якої проводилося під управлінням Миколаївської облдержадміністрації (далі - ОДА) у 2019 році. Зауважимо, що при розробленні попередніх Стратегій області Звітів СЕО не проводилось з причин відсутності відповідного законодавчого, нормативного та методологічного забезпечення в Україні для СЕО як такого.

Необхідно взяти до уваги, що Стратегія відображає загальні пріоритети та цілі розвитку усієї області загалом, без акцентування на конкретні населені пункти чи території, в межах яких існують соціальні, економічні чи екологічні проблеми, які потрібно вирішувати на більш низькому рівні планування, в тому числі на рівні реалізації конкретної планової діяльності.

Поєднання зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання регіону із зусиллями, спрямованими на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, забезпечуватиме розвиток регіону, для якого є важливою якість життя нинішнього та майбутніх поколінь.

II. Зміст та основні цілі Стратегії розвитку Миколаївської області на період 2021 - 2027 роки, зв'язок з іншими документами державного планування

Стратегія розроблена:

на підставі законів України "Про засади державної регіональної політики", "Про стимулювання розвитку регіонів";

з урахуванням положень та завдань Указу Президента України "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року", Програми діяльності Кабінету Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 № 849);

згідно з вимогами Порядку розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів (постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 932, із змінами) та Методики розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації (наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 31 березня 2016 року № 79, із змінами, далі Методика).

При розробці Стратегії враховано результати, досягнуті при реалізації попередніх стратегічних документів, насамперед, Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року (затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 16.04.2015 № 9).

Стратегічне бачення Миколаївської області – перетворення Миколаївщини на регіон сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, розвинутого транспортно-логістичного комплексу, важливого туристично-оздоровчого, продовольчого центру країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортного та безпечного краю, де є всі умови для всебічного розвитку людини.

Основне завдання Стратегії розвитку Миколаївської області - визначити напрями подальших дій у сфері реформування економіки області для забезпечення його збалансованого розвитку на період 2021-2027 роки та стати конкурентоспроможним, соціально справедливим регіоном з безпечним довкіллям.

Заплановані напрями, які мають призвести до реалізації місії та досягнення стратегічного бачення, визначається через стратегічні цілі. Кожна з цих цілей конкретизується в операційних цілях. Для кожної операційної цілі розроблені оперативні завдання (табл. 1).

**Стратегічні й операційні цілі та завдання Стратегії
розвитку Миколаївської області на період 2021 – 2027 роки**

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1. Стійке економічне зростання багатогалузевої економіки	1.1. Створення нових та модернізація існуючих підприємств реального сектору економіки	1.1.1. Розвиток транзитного та логістично-транспортного потенціалу 1.1.2. Розширення портфеля інвестиційних пропозицій регіону 1.1.3. Підтримка сільськогосподарського виробництва та переробки продукції
	1.2. Зростання експортного потенціалу області	1.2.1. Розвиток міжнародного співробітництва та зовнішньоекономічної діяльності
	1.3. Створення умов для пріоритетного розвитку малого та середнього підприємництва	1.3.1. Розвиток інфраструктури підприємництва та активізація діалогу між бізнесом та владою
	1.4. Розвиток туристичної індустрії	1.4.1. Створення і популяризація туристичних продуктів та розвиток туристичної інфраструктури 1.4.2. Розвиток рекреаційно-туристичних територій області та використання природних лікувальних ресурсів
2. Висока якість життя людини	2.1. Підготовка населення до життя та діяльності в умовах економіки, що змінюється	2.1.1. Якісна освіта для всіх 2.1.2. Розвиток лідерських та підприємницьких якостей жінок та чоловіків
	2.2. Підвищення тривалості життя людини	2.2.1. Розвиток системи первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медицини 2.2.2. Сприяння здоровому способу життя 2.2.3. Соціальна реабілітація та соціальна допомога
	2.3. Забезпечення населення якісними	2.3.1. Розвиток системи питного водопостачання та водовідведення

	послугами	2.3.2. Підвищення енергоефективності у комунальній сфері та житловому фонді 2.3.3. Підвищення рівня комфорту середовища проживання
	2.4.Розвиток культурного і духовного середовища	2.4.1 Розвиток культурно-мистецьких закладів та створення умов для творчого самовираження 2.4.2. Збереження і розвиток історико-культурної та духовної спадщини
	2.5. Збереження навколишнього природного середовища	2.5.1. Збереження особливо цінних природних територій 2.5.2. Впровадження сучасних технологій поводження з ТПВ 2.5.3. Здійснення заходів з утилізації непридатних та заборонених до застосування хімічних засобів захисту рослин
3. Збереження та розвиток територій	3.1. Підсилення регіональної згуртованості та просторовий розвиток	3.1.1. Підтримка співробітництва територіальних громад 3.1.2. Вдосконалення просторового планування та розробка містобудівно документації
	3.2. Підвищення рівня громадської безпеки	3.2.1. Розвиток інфраструктури та підтримка громадських ініціатив у сфері безпеки
4. Конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку	4.1. Інноваційний розвиток у сферах визначених смарт-спеціалізацією	4.1.1. Підтримка інноваційних досліджень та технологій на стадіях «ідея – дослідний зразок– виробництво» 4.1.2. Розвиток інноваційної інфраструктури
	4.2. Створення нових наукоємних виробництв та продуктів	4.2.1. Розвиток високотехнологічного виробництва продукції у сферах визначених смарт-спеціалізацією
	4.3. Забезпечення потреби у висококваліфікованих кадрах для розвитку інноваційних виробництв	4.3.1. Сприяння розвитку висококваліфікованого кадрового потенціалу у сферах смарт-спеціалізації

Аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики, визначених Основними засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2030 року (далі - стратегічні цілі державної екологічної політики), представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Аналіз відповідності цілей Стратегії стратегічним цілям державної екологічної політики визначених

Державні стратегічні цілі (проектні)	Стратегічні цілі (Миколаївської області)			
	1. Стійке економічне зростання багатогалузевої економіки	2. Висока якість життя людини	3. Збереження та розвиток територій	4. Конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку
1. Інформування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	+	++	++	+
2. Забезпечення сталого розвитку природно - ресурсного потенціалу України	+	++	+	+
3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально- економічного розвитку України	+	++	++	+
4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально- економічний розвиток та здоров'я населення	+	++	++	+
5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління	+	++	++	+

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

«++» - цілі Стратегії добре узгоджені з стратегічними цілями державної екологічної політики;

«+» - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово узгоджуються, проте не узгоджені в стратегії. Необхідно тісніше

пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів;

«0» - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики нейтральні по відношенню одні до одних

«-» - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей стратегії та стратегічних цілей державної екологічної політики

«--» - цілі Стратегії та стратегічні цілі державної екологічної політики принципово суперечать одні одним. Необхідні термінові заходи, сформовані на уточнення цієї цілі Стратегії

Таблиця 3

Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Миколаївської області з цілями Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року

Державні стратегічні цілі (проектні)	Стратегічні цілі (Миколаївської області)			
	1. Стійке економічне зростання багатогалузевої економіки	2. Висока якість життя людини	3. Збереження та розвиток територій	4. Конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку
1. Формування згуртованої країни в соціальному, економічному, екологічному та просторовому вимірах	x	X	X	x
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів	X	x	x	X
3. Ефективне людиноцентричне багаторівневе врядування	x	X	X	x

Примітка: позначка “х” була вставлена у поля, де присутня узгодженість, внесок або відповідний зв'язок. Велика буква “X” означає більшу узгодженість/зв'язок, аніж маленька “х”.

Далі наведена таблиця узгодженості стратегічних цілей Миколаївської області з ключовими секторами розвитку. Позначка «х» використовується там, де присутня узгодженість, внесок або відповідний зв'язок.

Узгодженість Стратегії розвитку Миколаївської області з основними секторами регіонального розвитку

Сектори	Стратегічні цілі			
	1. Стійке економічне зростання багатогалузевої економіки.	2. Висока якість життя людини	3. Збереження та розвиток територій	4. Конкурентоспроможна економіка на основі інноваційного та високотехнологічного розвитку
Економіка і торгівля	X	X	X	X
Промисловість та інфраструктура	X	x	x	X
Сільське, лісове господарство, харчова промисловість	X	x	x	X
Транспорт і дороги	X	x	x	x
Екологія й природні ресурси	x	X	X	x
Освіта й молодь	x	X	x	X
Здоров'я, соціальний захист, сім'я і дитина		X	x	x
Культура і туризм	X	X	x	x
Обмін інформацією	X	X	X	X
Комунальне господарство	x	X	x	x

III. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення Миколаївської області та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень).

Фізико-географічне розташування

Як окрема політико-адміністративна одиниця України, Миколаївська область створена 22 вересня 1937 року.

Область розташована на півдні України. За площею (24 585 км², що становить 4,1% від території України), знаходиться на 15 місці серед адміністративно-територіальних одиниць України.

На заході область межує з Одеською, на півночі з Кіровоградською, на сході та північному сході з Дніпропетровською та на південному сході з Херсонською областями. Глибоко у суходіл врізаються Дніпровсько-Бузький, Березанський, Тилігульський та Анджигольський лимани. До території області також належать острів Березань і захід Кінбурнської коси.

Центр області — місто Миколаїв, потужний політичний, діловий, індустріальний, науково-технічний, транспортний та культурний центр.

Територія області має протяжність із заходу на схід 204 км, а з півночі на південь – 194 км.

Політична та адміністративна карта Миколаївської області

За особливості природних умов Миколаївська область розташована на півдні країни в межах двох фізико-географічних зон – лісостепової (Кривоозерський і західна половина Первомайського району) і степової (решта території) в басейні нижньої течії річки Південний Буг.

Фізична карта Миколаївської

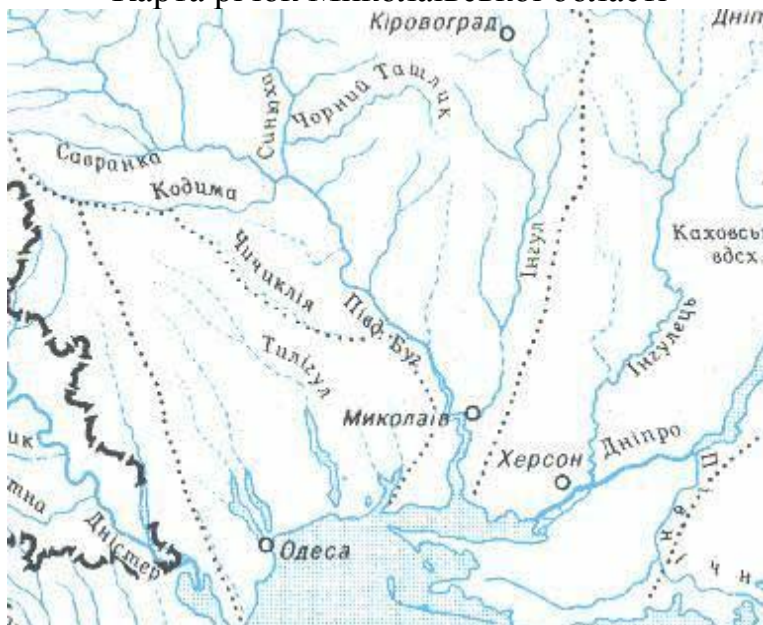

області

В області налічується 121 велика, середня, мала річка та балка довжиною більше 10 км, загальною довжиною в межах області 3609,34 км. Головною

річкою, що перетинає територію області з північного заходу на південний схід є Південний Буг (257 км) з притоками Інгул (179 км), Кодима (59 км) та інші. На сході області протікає приток Дніпра - Інгулець. У межах області споруджено багато ставків та водосховищ. Річки та ставки використовуються в основному для зрошування сільськогосподарських рослин та рибиництва.

Карта річок Миколаївської області

Рельєф

Більша частина Миколаївської області лежить у межах Причорноморської низовини в басейні нижньої течії річки Південний Буг. На півночі простягаються Подільська височина (правобережжя Південного Бугу) та Придніпровська височина (лівобережжя Південного Бугу).

Територія області являє собою рівнину, котра поступово знижується з півночі на південь до Чорного моря, висота 20—40 м. Здебільшого територія відноситься до Причорноморської низовини; північ зайнятий відрогами правобережної Придніпровської височини (висота до 240 м) з сильно розчленованою мережею ярів, балок і долин. Найвища точка (255,6 м) розташована на північний схід від села Єлизаветівка Братського району. Широкі міжрічні простори характеризуються тут наявністю обширних округлих знижень («поди»), які навесні заповнюються водою і утворюють тимчасові озера. Ландшафти представлені заплавними комплексами (заплавні ліси й луки), ділянками піщаного степу, вапняковими степами, прибережноводними комплексами, наскельними дібровами, кам'янистими степами тощо.

Кліматичні умови

Територія області характеризується континентальним, дуже теплим, посушливим кліматом. За кількістю опадів та умовами випаровування північна і центральна частина області відноситься до зони недостатнього зволоження,

південна – до посушливої. Середня річна температура повітря становить $+8 - +10^{\circ}\text{C}$, середня температура липня $+21,2 - +22,9^{\circ}\text{C}$, січня – $-3,2 - -5,0^{\circ}\text{C}$; абсолютний максимум – $+38 - +39^{\circ}\text{C}$, абсолютний мінімум – $-29 - -33^{\circ}\text{C}$. Тривалість безморозного періоду 160 – 205 днів, вегетаційного періоду – 215 – 225 днів.

Сума опадів за рік становить 380 – 500 мм, основна їх кількість (65 – 70%) випадає в теплий період року у вигляді злив (добова кількість може досягати 60 – 70 мм), в результаті чого основна кількість опадів витрачається на поверхневий стік, а незначна – на інфільтрацію. Осінньо-зимові періоди, як правило, характеризуються затяжними малоінтенсивними дощами, що підвищує інфільтрацію і в результаті обумовлює повсюдне підвищення ґрунтових вод. Сніговий покрив устанавлюється в листопаді–грудні, зникає – в кінці лютого – на початку березня. Його висота змінюється від 10 – 12 см, в центральних і південних районах, до 50 см – в північних. За морозний період глибина промерзання ґрунтів досягає 75 – 80 см на півночі і 64 см – на півдні області.

Переважаючі напрями вітрів змінюються з північно-західних та південно-східних вітрів на півночі регіону (Первомайськ) на північно-західні, північно-східні вітри у центрі (Вознесенськ і Миколаїв), північні і північно-західні поблизу Березанки та південно-західні і північні на Чорноморському узбережжі (Очаків).

Ґрунти

Земельний фонд Миколаївської області характеризується наявністю досить високого біопродуктивного потенціалу, а в його структурі висока питома вага ґрунтів чорноземного типу, що створює сприятливі умови для продуктивного землеробства. Ґрунти Миколаївщини представлені чорноземами звичайними в центральній частині та на північному заході і південними чорноземами та темно-каштановими ґрунтами на півдні області.

Земельний фонд Миколаївської області за станом на 01.01.2019 року становить 2458,5 тис.га, більшість з яких займають сільськогосподарські угіддя, що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель. До сільськогосподарських належать земельні угіддя, які використовують для одержання сільськогосподарської продукції: рілля, багаторічні насадження, сіножаті та пасовища. Структура угідь залежить як від рельєфу місцевості, так і від якості ґрунтів.

Водні ресурси

Поверхневі води

Миколаївська область територіально належить до басейнів р. Південний Буг (59,5%), р. Дніпро (23,5%) і річок Причорномор'я (17%).

На території області налічується 121 річка та балки (довжиною більше 10 км) загальною довжиною 3619,84 км, з яких одна велика річка Південний Буг та шість середніх річок: Кодима (59,0 км), Синюха (24,0 км), Чорний Ташлик (41,0 км), Чичиклея (86,0 км), Інгул (179,0 км), Інгулець (96,0 км).

Басейн р. Південний Буг в межах області нараховує 47 річок довжиною більше 10 км, а довжина самої річки в межах області становить 257 км.

Річки Миколаївщини відносяться до рівнинних зі швидкістю течії 0,1 – 0,3 м/сек. Густота річкової мережі становить у середньому 0,15 - 0,16 км/км². Живлення переважно атмосферне з помітною участю ґрунтових вод. Основна частина стоку проходить у весняну повінь. Річки використовуються для побутового, промислового, сільськогосподарського водопостачання та транспорту.

До поверхневих водних ресурсів області, окрім річок, належать озера, водосховища, ставки та болота.

Природні озера розподілені нерівномірно. Основна їх кількість зосереджена на Кінбурнському півострові, серед них найбільші озера – оз. Чернине (56,0 га) та Черепашине (186,0 га).

До штучних водойм віднесено водосховища і ставки. За даними Регіонального офісу водних ресурсів у Миколаївській області, станом на 01.01.2019 в області налічується 39 водосховищ і 1172 ставка.

До водосховищ об'ємом більше 10,0 млн м³ віднесено Ташлицьке водосховище (86,0 млн м³), Олександрівське (72,13 млн м³), Софіївське (36,0 млн м³), Щербанівське (15,7 млн м³), Степівське (13,88 млн м³) та Катеринівське (10,8 млн м³). Жовтнєве водосховище з об'ємом 31,0 млн м³ у зв'язку з ремонтними роботами, пов'язаними з поліпшенням якості води, пусте.

Використання штучних водних об'єктів в області здійснюється для задоволення потреб енергетики, питного водопостачання, зрошення та побутових потреб населення.

Болота на Миколаївщині займають незначну площу (21,1 тис. га) та розміщені здебільшого в заплавах річок. Це плавні гирлової області Південного Бугу і Інгулу площею 31 км². Заболоченість спостерігається у пониззі Тилігульського лиману.

За даними Держгеокадастру, поверхневі водні ресурси займають площу 128,8 тис. га, що становить 5,2% від загальної площі Миколаївщини. Такий показник є вищим за середній по Україні (4%). При цьому дві третини з цієї площі зайняті прибережними замкнутими водоймами та лиманами, що обумовлене виходом території області до Чорного моря.

За даними гідрохімічного контролю за якістю поверхневих вод, який здійснюється в межах програми державного моніторингу стану водойм Південно - Бузького басейну, кисневий режим річок області задовільний, жорсткість води середня, хоча мали місце разові незначні перевищення ГДК. Сухий залишок знаходиться у межах 414,25 – 1527,17 мг/дм³. Поверхневі води Південно-Бузького басейну забруднені в основному органічними сполуками. Перевищення за сухим залишком та його складовими є наслідком високої мінералізації природних вод (притоки річки та підземні води).

Найбільші користувачі поверхневими водами в області – це промисловість та енергетика, на їх потреби 2018 року використано 79,58 млн м³, що становить близько 45,2 % від загального обсягу використаних вод.

З поверхневих джерел (р. Дніпро, р. П. Буг, р. Синюха, р. Інгул)

здійснюється водопостачання п'яти міст області, серед яких обласний центр – м. Миколаїв. Більшість сільських населених пунктів та райцентрів області для питних потреб користуються підземними водами.

Таблиця 5

Динаміка водозабору в Миколаївській області

	2014 рік	2015 рік	2016рік	2017рік	2018рік
Забрано води з природних джерел, всього, млн. м³	289,50	233,40	233,5	247,1	241,1
у тому числі:					
поверхневої	276,01	221,40	222,5	233,7	227,84
підземної	13,49	12,00	11,55	13,39	13,26
морської	-	-	-	-	
Забрано води з природних джерел на одну особу, м ³	249,03	201,52	203,02	211,25	211,25
Використано свіжої води млн. м³ всього	217,79	172,00	179,1	176,9	176,1
у тому числі:					
на господарсько-питні потреби	36,32	32,22	30,86	31,55	32,67
на виробничі потреби	104,59	98,13	95,48	88,53	88,86
на сільськогосподарське водопостачання	2,13	0,254	0,677	0,591	0,523
на зрошення	37,73	41,38	51,34	55,32	53,01
Використано свіжої води у розрахунку на одну особу, м ³	187,34	148,51	155,72	155,0	154,30
Втрати води при транспортуванні млн. м ³	90,74	77,76	77,4	90,54	86,61

Підземні води

Водні ресурси Миколаївської області складаються з поверхневого стоку і запасів підземних вод. Місцевий стік водних ресурсів в області дуже обмежений і залежить, головним чином, від притоку з інших регіонів. Водозабезпеченість місцевим поверхневим стоком одного мешканця по Миколаївській області становить 0,44 тис. м³ (у маловодний рік 0,26 тис. м³) при середній водозабезпеченості в цілому по країні 1,1 тис. м³.

За гідрогеологічними характеристиками область належить до Причорноморського артезіанського басейну і частково в північній частині до Українського кристалічного масиву.

Основними водоносними горизонтами (комплексами), які розповсюджені на території Миколаївської області і придатні для водопостачання населення, є плейстоценовий алювіальний, верхньо-, середньосарматський, палеогеновий, крейдовий та архей-протерозойський

Прогнозні ресурси (запаси) підземних вод основних водоносних горизонтів визначено у кількості 441,6 тис.м³/добу.

Підземні води, які добуваються на території Миколаївської області, головним чином йдуть на задоволення господарсько-побутових та питних

потреб населення.

На території Миколаївської області експлуатувалося експлуатувалася 1425 свердловин (в 2017 року – 1357 свердловин).

Розподіл водозаборів по площі дуже нерівномірний, в середньому по області на 10,5 км² площі доводилася 1 свердловина для господарсько-питного водопостачання.

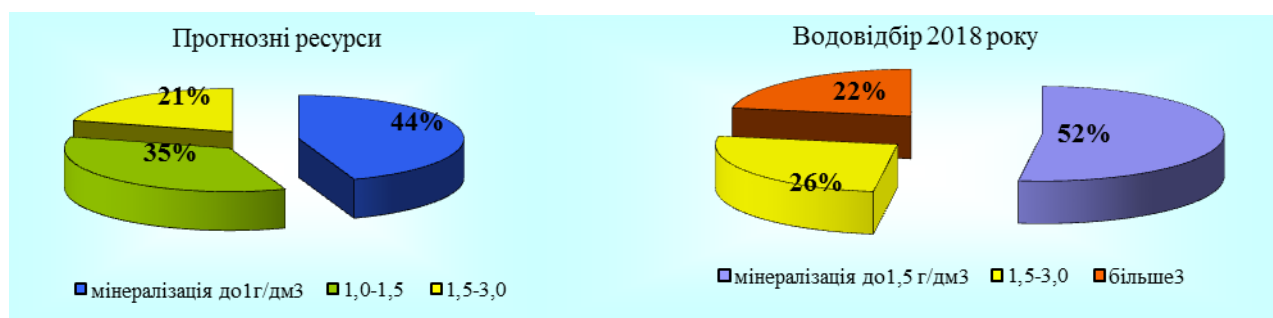
Станом на 01.01.2019 року для централізованого водопостачання населених пунктів та виробничих потреб підприємств на території Миколаївської області розвідані та затверджені експлуатаційні запаси по 12 родовищах (16 ділянках) підземних вод. Загальна кількість експлуатаційних запасів становить 102,882 тис.м³/добу (23,3% від величини ПРПВ).

За обсягами розвіданих запасів підземних вод питної якості Миколаївська область є найменш забезпеченою в Україні. В середньому експлуатаційні запаси підземних вод на одного мешканця становлять 0,09 м³/добу, що у 4 рази менше за середній показник по Україні (0,37 м³/добу), у 1,5 рази менше за забезпеченість експлуатаційними запасами підземних вод Одеської області (0,135 м³/добу) і у 38 разів менше за величину відповідного показника по Херсонській області (3,5 м³/добу).

Загальний водовідбір з працюючих свердловин за станом на 01.01.2019 склав 41,270 тис.м³/добу (9 % величини ПРПВ), в т.ч. 21,552 тис м³/добу з мінералізацією до 1,5 г/дм³, що становить 52 % від загального видобутку, 10,651 тис м³/добу з мінералізацією 1,5-3,0 г/дм³, що становить 26 %, 9,157 тис м³/добу з мінералізацією > 3,0 г/дм³, що становить 22 % (мал. 2.8.1.)

За мінералізацією видобуток із балансових запасів розподілився наступним чином: з мінералізацією до 1,5 г/дм³ видобуток склав 8,426 тис. м³/добу, з мінералізацією 1,5-3,0 г/дм³ видобуток склав 0,1 тис. м³/добу, з мінералізацією 3,0-5,0 г/дм³ видобуток склав 3,136 тис. м³/добу.

Розподіл прогнозних ресурсів за мінералізацією на час їх підрахунку та в результаті використання протягом 2018 року

Моніторинг підземних вод здійснюється за основними водоносними горизонтами та охоплює, як ґрунтові, так і міжпластові води в природних, слабкопорушених і порушених умовах.

Природний і слабкопорушений режим підземних вод зберігся на обмежених площах розповсюдження водоносних горизонтів, там де вони не

експлуатуються або експлуатуються одиночними свердловинами. На більшій частині території режим підземних вод порушений.

Кількість атмосферних опадів 2018 року не сприяла інтенсивному поповненню запасів ґрунтових вод. Середньорічні рівні ґрунтових вод на значній території області були близькими до середньо багаторічних величин.

Корисні копалини

Корисні копалини області представлені значними запасами будівельних матеріалів; є родовища кобальтонікелевих та уранових руд. Корисні копалини Миколаївської області представлені головним чином нерудним комплексом. Розвинена сировинна база будівельних матеріалів, представлена запасами: каменю будівельного, гранітів із широкою гамою кольорів і високих декоративних якостей, каменю пиляного, цементної сировини, глиняно-черепичної сировини, піску будівельного. Промислове значення мають також поклади вапняків, каоліну, дорожніх матеріалів.

На території області є можливість ефективної розробки родовищ граніту, будівельного і облицювального каменю, сировини для виготовлення цегли та черепиці, інших будівельних матеріалів.

На території області знаходяться джерела мінеральних вод і лікувальні грязі.

Добувна промисловість Миколаївської області орієнтована на видобування будівельних матеріалів (граніт, пиляний черепашник, вапняк, пісок, каоліни, керамзитова сировина, цегельна сировина).

За даними державної статистичної звітності станом на 01.01.2018 в області налічується 3098,7217 га під відкритими розробками, кар'єрами та шахтами та відповідними спорудами, у тому числі 1853,6620 га під відкритими розробками та шахтами, які експлуатуються, а також 1245,0597 га інших (під відпрацьованими розробками та кар'єрами, закритими шахтами, відвалами, териконами, які не експлуатують).

Природно-заповідний фонд

Фактична площа природно-заповідного фонду Миколаївської області становить 77,06 тис. га, або 3,14 % території області. Він представлений 147 територією, з них: 8 – загальнодержавного та 139 місцевого значення; 23 території ПЗФ входять до складу інших об'єктів ПЗФ без зміни категорії. Утворено 9 спеціальних адміністрацій ПЗФ.

Відсоток заповідності Миколаївської області нині один із найнижчих показників по Україні. В Європі середній показник – біля 18%, середній відсоток по Україні – біля 7%.

На території Миколаївської області розташована частина Чорноморського біосферного заповідника. Площа заповідника в межах області 9559 га: з них заповідна зона – 2749 га, буферна зона близько 6810 га. Фактично, в межах Покровської сільської ради Очаківського району Миколаївської області розташовано 8,75% території Чорноморського біосферного заповідника.

Найбільш визначними об'єктами природно-заповідного фонду на території Миколаївської області є природний заповідник «Єланецький степ», національні

природні парки «Білобережжя Святослава» і «Бузький Гард» та п'ять регіональних ландшафтних парків.

Природний заповідник «Єланецький степ» створено Указом Президента України від 17.07.1996 № 575/96 на площі 1675,7 га в межах Єланецького та Новоодеського районів Миколаївської області. Згідно Указу Президента України від 17.05.2016 №214/2016 «Про зміну меж територій природного заповідника «Єланецький степ» заповідник розширено на площу 1334,95 га.

Національний природний парк «Білобережжя Святослава» було створено Указом Президента України від 16.12.2009 №1056/2009 на площі 35223,14 га.

Національний природний парк „Бузький Гард” створено Указом Президента України від 30.04.09 № 279/2009 на базі регіонального ландшафтного парку „Гранітно-степове Побужжя”, на загальній площі 6138,13 га.

Регіональний ландшафтний парк «Кінбурнська коса» створений рішенням Миколаївської обласної ради від 15.10.1992 № 16 на площі 17890,2 га.

Територія РЛП включає Кінбурнський півострів та прилеглу кілометрову смугу акваторії Чорного моря, Дніпровсько-Бузького лиману та Ягорлицької затоки у межах Очаківського району. У 2009 році при створенні національного природного парку (НПП) «Білобережжя Святослава» частина земель регіонального парку увійшла до складу національного.

Регіональний ландшафтний парк «Гранітно-степове Побужжя» створено рішенням Миколаївської обласної ради від 18.03.94 № 27. Рішеннями облради від 28.04.95 № 10, від 26.10.96, №7, від 23.12.99 № 5, від 27.05.05 № 3, від 06.07.06 № 10 територію парку розширено (змінено). Сучасна територія РЛП складає 7394,3 га і знаходиться в Арбузинському, Братському, Вознесенському, Врадіївському, Доманівському, Кривоозерському та Первомайському районах Миколаївської області та місті Южноукраїнськ. Управління здійснюється спеціальною адміністрацією (дирекцією).

У 2009 році при створенні національного природного парку (НПП) «Бузький Гард» частина земель регіонального парку увійшла до складу національного.

Регіональний ландшафтний парк (РЛП) «Тилігульський» створений рішенням Миколаївської обласної Ради народних депутатів від 28.04.95 № 8 на площі 8195,4 га. Рішенням Березанської районної ради від 14.05.96 № 10 всі землі РЛП «Тилігульський» переведені до категорії природоохоронного призначення без зміни землекористувачів.

Регіональний ландшафтний парк «Приінгульський» створений рішенням Миколаївської обласної ради від 17 грудня 2002 р. №6 на площі 3152,7 га. Із загальної площі парку 1033,919 га надано йому в постійне користування. Межі парку винесені в натуру.

Регіональний ландшафтний парк «Висунсько-Інгулецький» створено рішенням Миколаївської обласної ради від 25.11.11 № 9 році в межах Березнегуватського району на загальній площі в 2712,6 га.

Розпорядженням голови облдержадміністрації від 03.06.2015 № 161-р затверджено проект землеустрою з організації та встановлення меж території

природно-заповідного фонду регіонального ландшафтного парку «Висунсько-Інгулецький» на місцевості.

На території Миколаївської області розташовані два водно-болотних угіддя міжнародного значення – «Тилігульський лиман» та «Ягорлицька затока», вони отримали статус 1995 р.

Водно-болотне угіддя «Тилігульський лиман» розташоване на межі Миколаївської та Одеської областей. Воно займає акваторію Тилігульського лиману та прибережні схили. Загальна площа угіддя становить 26 тис. га, з них 9,6 тис. га розташовані в межах нашої області.

Водно-болотне угіддя міжнародного значення „Ягорлицька затока” розташоване в Миколаївській та Херсонській областях. Його загальна площа становить 34,0 тис. га, з них 10,6 тис. га - на Миколаївщині. Угіддя в межах нашої області займає акваторію Ягорлицької затоки, частину Кінбурнського півострову, де зосереджені численні озера, острови Довгий і Круглий, що знаходяться у південно-західній частині Ягорлицької затоки і є ділянками Чорноморського біосферного заповідника.

Екологічна мережа Миколаївщини є частиною загальнодержавної екомережі та включає 152 територій та об'єктів. Її структура така: ключові території - 106, з них: 10 – загальнодержавного, 102 - місцевого значення; сполучні території - 35, з них: 4 – загальнодержавного, 31 - місцевого значення; буферні території - 5, усі вони загальнодержавного значення.

Ключовими територіями загальнодержавного значення з найбільшою концентрацією біотичного та ландшафтного різноманіття є Бузький, Петропавлівський та Актівський каньйони, заповідні урочища «Василева пасіка» та «Лабіринт», ділянки природного заповідника «Єланецький степ» та «Михайлівський степ», Кінбурнський півострів, Острови Довгий та Круглий, Тилігульський лиман та його узбережжя, Капустяна балка, озеро Солонець-Тузли, Христофорівські плавні.

Ключові території місцевого значення представлені об'єктами ПЗФ, ділянками зі збереженими природними комплексами, що потребують впровадження спеціальних заходів природокористування.

Територією області проходять чотири екокоридори загальнодержавного значення: Південноукраїнський та Прибережно-морський (широтні), Бузький та Дніпровський (субмеридіанні). Вони забезпечують комунікацію екомережі Миколаївщини з регіональними екомережами Одещини, Кіровоградщини, Дніпропетровщини, Херсонщини.

Тваринний світ

За зоогеографічним районуванням більша частина області знаходиться у Західній степовій ділянці Понтійського округу Азово-Чорноморського району, включаючи Азово-Чорноморську ділянку річкових долин та морських узбереж. Незначна площа на північному заході потрапляє у Дністровсько-Дніпровську (Правобережну) підділянку ділянки Східноєвропейського листяного лісу та лісостепу Східноєвропейського округу, району мішаного, листяного лісу та лісостепу (рис. 1.8). Різноманіття природних умов Миколаївської

області зумовило багатство тваринного світу. У межах регіону мешкає близько 50 тис. видів тварин, більшість з них - дрібні безхребетні.

Серед хребетних на території області протягом XX ст. і до цього часу спостерігали: ссавців - 65 видів, птахів - 280, земноводних - 11, плазунів - 12, риб - близько 100. Розорювання степу та лісомеліорація суттєво вплинули та продовжують впливати на чисельність, поширення та видове різноманіття тварин, яке перебуває у динаміці в частині втрати біорізноманіття.

Найбільше видове різноманіття припадає на долю орнітофауни. На території області гніздиться близько 150 видів птахів. Низка видів втратила свої місця гніздування. Це степовий орел, хохітва, пугач, степовий журавель. Натомість з'явилися огар, степовий канюк, малий підорлик, попеляста кам'янка, чорна горихвістка, чорногрудий горобець.

Із ссавців широко розповсюдженими та найбільш численними є мишовидні гризуни.

Іхтіофауна області включає в себе прісноводні та солоноводні (морські) види. Найбільшим різноманіттям характеризується приморський район включно з лиманами.

Більшість видів хребетних тварин на території Миколаївської області мають природоохоронні статуси міжнародного або регіонального рівня. До Червоної книги України занесено 130 видів тварин: 30 – ссавців, 72 – птахів, 1 – земноводних, 6 – плазунів, 21 – риб.

Рослинний світ

На північному заході області проходить межа між Лісостепом та Степом, яка розділяє і флористичні області – Європейську та Паннонсько-Причорноморсько-Прикаспійську, і геоботанічні - Європейсько-Сибірську лісостепову та Європейсько-Азійську степову.

Станом на сьогодні, у структурі земельного фонду переважають сільськогосподарські землі, на яких ведеться активне агровиробництво шляхом вирощування сільськогосподарських культур.

Природна рослинність добре збереглася переважно на ділянках, непридатних для вирощування сільськогосподарських культур та в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

У складі флористичних комплексів на ділянках, де збереглася природна рослинність є значна кількість рідкісних і зникаючих видів, занесених до Червоної книги України та Європейського червоного списку. На Миколаївщині зростає 51 вид судинних рослин які занесені до Червоної книги України, в тому числі унікальні ендемічні рослини, що більше ніде в світі не зустрічаються - волошки перлинна, первинноперлинна та білоперлинна, мерингія бузька, смілка бузька та Ситника, вишня Клокова.

Здоров'я населення

Для забезпечення безперервної, доступної та якісної медичної допомоги, створення правових, економічних та організаційних умов надання медичних послуг, орієнтація системи охорони здоров'я на людину

в умовах реформування, запобігання захворюванням, насамперед інфекційним та хронічним неінфекційним, зниження рівня інвалідизації та смертності населення, забезпечення заходів з профілактики та лікування соціально значимих хвороб, в області діє **Стратегія розвитку галузі охорони здоров'я Миколаївської області на 2019-2021 роки**, яку затверджено рішенням Миколаївської обласної ради від 21 грудня 2018 №32.

Мережа закладів/комунальних некомерційних підприємств охорони здоров'я

Управлінням охорони здоров'я облдержадміністрації станом на січень 2020 року контролюється діяльність 90 закладів та підприємств охорони здоров'я, з яких 40 надають стаціонарну допомогу.

Первинну медичну допомогу населенню надають 35 центрів первинної медико-санітарної допомоги (далі - ЦПМСД), з них в ОТГ – 6, та 1 амбулаторія з надання первинної медико-санітарної допомоги Михайлівської сільської ради, як юридична особа.

Спеціалізовану медичну допомогу станом на 01.01.2020 в області надають 47 закладів/КНП.

Таблиця 6

Мережа закладів охорони здоров'я області у 2014 – 2018 роках

одиниць

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість закладів, підпорядкованих УОЗ, всього	90	91	90	91	95	95
Лікарняні установи	43	44	43	43	43	43
з них:						
- центральні районні лікарні	19	19	19	19	17	17
- дільничні лікарні	-	-	-	-	-	
- районні лікарні	-	-	-	-	-	
Кількість стаціонарних ліжок в ЗОЗ, підпорядкованих УОЗ	9217	9110	7898	7753	7618	7024
Забезпеченість населення ліжками на 10 тис. населення	78,9	78,3	68,2	67,4	66,8	62,1
Кількість амбулаторно-поліклінічних установ всього	34	34	34	35	40	38
з них:						
- лікарські амбулаторії**	214	218	220	219	213	195
- центри ПМСД	28	28	28	29	34	35
самостійні юридичні						1

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
особи амбулаторії ЗПСМ						
Кількість ФАПів і ФП**	385	381	381	380	328	126

В області створено КНП «Миколаївський обласний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» Миколаївської обласної ради, до складу якого входить 5 станцій екстреної (швидкої) медичної допомоги, яким підпорядковані 29 пунктів постійного базування.

На території області введена в дію оперативно-диспетчерська служба з автоматизованими робочими місцями, вузол оперативно-диспетчерської служби підключений до телекомунікаційної мережі загального користування, обробка даних проводиться в локально-обчислювальній мережі. Апаратно-програмний комплекс оперативно-диспетчерської служби включає автоматизовані робочі місця диспетчерів з приймання екстрених викликів «103» (7 робочих місць), диспетчерів - напрямків (11 робочих місць). Оснащеність оперативно-диспетчерської служби дає можливість обслуговувати від 1 200 до 1 500 викликів цілодобово.

Кадрове забезпечення

У галузі охорони здоров'я працюють 18,9 тисяч осіб, з них – 3157 лікарів та 7215 молодших спеціалістів з медичною освітою.

Забезпеченість лікарями в розрахунку на 10 тисяч населення становить 28,0, молодшими спеціалістами з медичною освітою – 64,1.

Дефіцит фізичних осіб лікарів є на всіх рівнях надання медичної допомоги.

Станом на 31.12.2019 укомплектованість посад лікарів, які надають первинну медичну допомогу становить 73%.

Підвищення доступності та якості медичного обслуговування у сільській місцевості

На розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості Миколаївській області у 2018-2019 роках передбачено субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам в загальній сумі 166 713,2 тис. гривень.

Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 18 грудня 2018 року № 354 «Про внесення змін до Переліку проектів та заходів, що фінансуються у 2018 році за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості» внесено зміни до наказу від 26.07.2018 № 187 «Про затвердження Переліку проектів та заходів, що фінансуються у 2018 році за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів, спрямованих на розвиток системи охорони здоров'я у сільській місцевості» та затверджено уточнену вартість будівництва та оснащення 14 сільських амбулаторій Миколаївської області на суму 84 962,808 тис. гривень.

В 2018 році розпочато будівництво 14 амбулаторій, 12 з яких вже завершено.

У 2019 році наказами Міністерства розвитку громад та територій України затверджено будівництво ще 8 амбулаторій, капітальний ремонт 1 амбулаторії та реконструкцію 1 амбулаторії.

Наявна мережа закладів з надання медичної допомоги населенню, їх оснащеність медичним обладнанням і технікою створюють потенційні умови для поліпшення якості надання медичних послуг, збереження стану здоров'я населення, призупинення негативних тенденцій у демографічній ситуації в області. Поряд із цим, недостатність оснащення сучасним медичним обладнанням лікувальних закладів II рівня надання медичної допомоги населенню, недостатня укомплектованість медичних закладів лікарськими кадрами, обмеженість їх фінансового забезпечення створюють потенційні перешкоди у розвитку регіону, у першу чергу людського потенціалу.

Захворюваність на соціально-значимі хвороби

В області реалізувалася обласна Програма запобігання і лікування серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань на 2018-2020 роки (зі змінами) (далі - Програма), яку затверджено рішенням обласної ради 12 квітня 2018 року.

З метою належного виконання Програми та створення системи безперервного надання якісних і доступних медичних послуг з профілактики, діагностики та лікування пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями управлінням охорони здоров'я Миколаївської обласної державної адміністрації видано наказ від 29.05.2018 № 320-Л «Про заходи з виконання обласної Програми». Аналогічні програми затверджено сесіями районних рад у кожному районі області та видано відповідні накази.

Епідемічна ситуація з туберкульозу по області хоча і залишається складною, але відмічається тенденція щодо її покращення.

Захворюваність на туберкульоз зменшилась і становить: за 2019 рік – 54,8, за 2018 рік – 57,5 на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 50,5).

Рівень смертності від туберкульозу зменшився з 7,5 в 2018 році до 6,2 у 2019 році на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 9,4).

Показник онкологічної захворюваності населення області становить: за 2019 рік – 393,8, за 2018 рік – 392,5 на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 321,1). Смертність від онкологічних захворювань в області зменшилась з 180,3 у 2018 році до 162,3 у 2019 році на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 198,6).

Рівень захворюваності на ВІЛ/СНІД зменшився порівняно з 2018 роком і становить: за 2019 рік – 68,5; за 2018 рік – 75,2 на 100 тисяч населення. Рівень смертності від СНІДу зменшився з 14,1 за 2018 рік, до 12,8 за 2019 рік на 100 тисяч населення.

IV. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності:

Повітряне середовище

До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: експлуатація мереж газопроводів, промислові підприємства, всі види транспорту. Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є ремонтні роботи на мережах газопроводів, використання видів палива, які призводять до викидів забруднюючих речовин у більших обсягах. Значно впливає на забруднення атмосфери відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук.

Протягом 2018 року в атмосферу надійшло 13,098 тис. т забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення, що на 1,08 тис. т менше, ніж за 2017 рік. У розрахунку на 1 км² території області припадає майже 0,533 т викинутих в атмосферу забруднюючих речовин, а на одну особу 11,5 кг. Аналізуючи показники забруднення повітряного басейну, що включає обсяг викидів шкідливих речовин стаціонарних джерел забруднення потрібно відмітити зменшення загальної кількості викидів в атмосферне повітря в 2018 році у порівнянні з минулим роком, що склало 92,4 %. До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: експлуатація мереж газопроводів, промислові підприємства, всі види транспорту. Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є ремонтні роботи на мережах газопроводів, використання видів палива, які призводять до викидів забруднюючих речовин у більших обсягах. Значно впливає на забруднення атмосфери відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук, а саме: діоксиду сірки, діоксиду азоту, оксиду вуглецю, летючих органічних сполук та інших. Скорочення обсягів викидів в атмосферне повітря відбулось у містах: Миколаїв (-0,29 тис. т), Очаків (-0,073 тис. т), Южноукраїнськ (-0,051 тис. т), Вознесеньськ (-0,044 тис. т) та районах області: Вітовському (-0,26 тис. т), Баштанському (-0,219 тис. т), Снігурівському (-0,158 тис. т), Доманівському (-0,108 тис. т), Веселинівському (-0,066 тис. т), Вознесеньському (-0,065 тис. т). Збільшення обсягів викидів в атмосферне повітря відбулось у: м. Первомайськ (+0,0008 тис. т), а також у Миколаївському (+0,314 тис. т), Врадіїському (+0,023 тис. т), Новобузькому (+0,013 тис. т) та Казанківському (+0,009 тис. т) районах.

Основним джерелом забруднення атмосфери населених пунктів були автотранспорт, кількість якого щороку збільшується, котельні окремих підприємств, підприємства, які у виробництві використовують полімери, а також спалювання сміття та опалого листя.

Клімат та мікроклімат.

До основних потенційних негативних наслідків зміни клімату, що можуть проявлятися у Миколаївській області, належать більшість з таких, що є

характерними для України. Негативні наслідки в першу чергу стосуватимуться сільського господарства за рахунок збільшення посух, зменшення рівня опадів влітку, більш різких пікових температур (від'ємної взимку і плюсової влітку), що негативно позначатиметься на кількостях врожаю, буде вимагати значних інвестицій у заходи з адаптації до змін клімату (наприклад, в технології зрошування, роботу над створення стійких до перепадів температури видів, тощо).

В цілому, можуть спостерігатись значні зміни сезонних явищ, наприклад ранній початок цвітіння рослин, а потім різкі похолодання. Що негативно впливатиме як на господарські культури, так і на всі екосистеми в цілому.

Посухи та спека, зменшення кількості опадів влітку також сприятимуть збільшенню частоти лісових пожеж та опустелюванню. Загроз для біологічного різноманіття через зміни клімату проявлятимуться у вигляді зменшення кількості корисних видів, зміни складу лісу та фауни, деградації ґрунтів та зміну видового складу ґрунтової флори і фауни.

Разом з цим область може також постраждати з високою ймовірністю внаслідок підняття рівня Чорного і Азовського морів, що викликає проблему підтоплення територій. Така ситуація може призвести також до проблеми забезпечення водними ресурсами, в тому числі питною водою.

Водне середовище

Збільшення техногенного та антропогенного навантаження на водні об'єкти може привести до забруднення поверхневих та підземних вод. Основним чинником цього впливу є неефективна робота очисних споруд.

На території Миколаївської області скид зворотних вод у водні об'єкти здійснюють 18 водокористувачів, з яких із перевищенням встановлених нормативів якості зворотних вод, стоки скидають 8 (44%) водокористувачів – підприємства комунальної сфери.

Внаслідок тривалої експлуатації каналізаційних систем стан більшості мереж та каналізаційних очисних споруд є незадовільним, тому потребують першочергового оновлення, як і очисні споруди промислових підприємств.

Геологічне середовище та ґрунти

Сільськогосподарське освоєння території Миколаївської області надзвичайно високе (76,8 %). Тому всі землі потребують захисту та охорони від негативних процесів, забруднення й погіршення екологічного стану.

Природні та кліматичні умови області сприятливі для інтенсивного високоефективного розвитку сільського господарства. Сільське господарство – одна з найважливіших галузей матеріального виробництва області. Площа сільськогосподарських угідь області майже 2 млн.га.

За даними Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області загальна площа порушених земель за станом на 01.01.2019 року становить 3103,7015 га, відпрацьованих земель – 1257,1697 га.

Площа деградованих земель в Миколаївській області станом на кінець 2018 року склала 246,40 тис.га. Потребують консервації 44,72 тис.га

деградованих земель, а також 4,56 тис.га малопродуктивних земель.

Визначити фактичну площу малопродуктивних та деградованих земель в розрізі державної та приватної власності, непридатність їх для вирощування сільськогосподарських культур та необхідність їх заліснення, можливо тільки при проведенні землевпорядних робіт з інвентаризації земель та їх ґрунтового обстеження.

Природні умови Миколаївської області визначили широкий розвиток та різноманітність екзогенних геологічних процесів (ЕГП). Роботи з моніторингу поширення та розвитку ЕГП на території Миколаївської, області проводяться на підставі геологічного завдання, виданого Державною геологічною службою України для геологічного обґрунтування проти-зсувних заходів, геологічного забезпечення на регіональному рівні Урядової інформаційно - аналітичної системи надзвичайних ситуацій.

Визначення можливого розвитку надзвичайних ситуацій від екзогенних геологічних процесів (далі – ЕГП) на об'єктах господарчої інфраструктури проводилося шляхом інспекційних виїздів. Загалом обстежено близько 40 небезпечних ділянок з загрозою 18 об'єктам господарювання від ЕГП, серед яких більшість об'єктів регіонального рівня, розташованих в основному на техногенно навантажених ділянках узбережжя Чорного моря (бази відпочинку, санаторії).

Вплив ЕГП на господарські об'єкти та населені пункти Миколаївської області, які були обстежені у 2018 році:

1. Березанський район:

у 3.0 км на північний захід від с. Рибаківка, бази відпочинку «Колос-1», «Колос-2», «Янтарь», на узбережжі Чорного моря: відбуваються активні зсувні деформації з загрозою руйнування будівель легкого типу на ділянці бази відпочинку «Колос-1», руйнування підпірної стінки, 12 нічних ліхтарів, 10 котеджів, 4-х сходів, 4-х бетонних дренажних колодязів.

2. Очаківський район:

м. Очаків, СБО «Очаків», база відпочинку «Ольвія», узбережжя Чорного моря: спостерігається руйнування бетонних блоків спуску, де проходить трубопровід СБО та існує загроза руйнування ділянки бази відпочинку «Ольвія» (зсувні деформації, абразія, суфозія);

м. Очаків, вул. Цокурєнка №199-201, база відпочинку «Акваторія», узбережжя Чорного моря: загроза руйнування ділянки 3-х поверхневого готелю, бетонних блоків зливової каналізації, залізних сходів в результаті абразії, зсувних деформацій.

3. Вітовський район:

у 2 км на південь від с. Лупарєве, на лівому схилі бузького лиману, старий цвинтар: відбувається активна абразія з обвалом ділянки цвинтаря та руйнування могил.

Утворення відходів

Застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергоємність та матеріалоємність економіки області спричиняють утворення значної кількості

відходів. За статистичними даними в м. Миколаєві та Миколаївській області обсяг утворення відходів за 2017 рік становить 2327,932 тис. т відходів, що на 1,6 % менше порівняно з 2016 р., у т.ч. від економічної діяльності підприємств та організацій – 2178,676 тис. т (на 1,2 % більше), у домогосподарствах – 149,256 тис. т (на 30% менше).

Із загального обсягу утворених відходів 16,34 тис. т становили відходи I-III класів небезпеки, що на 74 % менше порівняно з 2016 роком (табл. 8.1.1).

За класами небезпеки утворені відходи розподілилися наступним чином: 28,902 т (0,001%) – відходи I класу небезпеки, 603,234 т (0,03%) – II класу небезпеки, 15703,57 т (0,7%) – III класу небезпеки, IV класу небезпеки – 2162,341 тис. т (99,3 %).

До основних сфер, де фактично утворюються небезпечні відходи належать підприємства металургії, машинобудування, суднобудування, харчової промисловості, обробки шкір, водоканали, сільськогосподарські підприємства, лікувальні заклади.

Безумовна більшість 82,08% або (1910,706 тис. т) загального обсягу утворена підприємствами Вітовського району, підприємствами м. Миколаєва (196,286 тис. т), решта відходів була утворена підприємствами, Веселинівського (41,203 тис. т), Первомайського (56,05 тис. т) районів та іншими.

Серед підприємств регіону найбільшими утворювачами відходів у звітному році були ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» (1791,596 тис. т або 77 % від загального обсягу), Миколаївське відділення ПАТ «Сан Інбев Україна» (22,229 тис. т). Також, необхідно відмітити ПАТ «Веселинівський завод сухого знежиреного молока» (39,904 тис. т), ПАТ «Баштанський сир завод» (166,399 тис. т) та ТОВ «Юкрейніан Шугар Компані» (329,782 тис. т), ТОВ «Сандора» (68,983 тис.т).

Із загальної кількості утворених відходів протягом року утилізовано, оброблено (перероблено) 61,28 тис.т відходів, що на 24,3% менш порівняно з 2016 р. Частка відходів, які були утилізовані, оброблені (перероблені), у загальному обсязі утворених відходів склала 2,66%.

Для поводження з відходами на підприємствах області функціонувало 10 установок для утилізації (перероблення) відходів загальною потужністю 913,587 тис. т/рік, та 12 – для спалювання відходів з метою теплового перероблення (575 т/рік).

На підприємствах області налічувалося 87 спеціально відведених місця та об'єкта видалення відходів. Їх проектний та залишковий об'єм становив 115,07 млн.м³ та 25,98 млн.м³ відповідно; розмір проектної та залишкової площі – відповідно 3248,24 тис.м² та 2584,7 тис.м².

Загальний обсяг відходів, накопичених у спеціально відведених місцях чи об'єктах, на кінець 2017р. становив 53016,179 тис. т, з яких 154,8 тис. т – I-III класів небезпеки.

Загальний обсяг накопичення відходів в області становить 53,02 млн т.

На кінець 2017 року видалено у спеціально відведених місцях чи об'єктах на території підприємств 1982,07 тис. т відходів усіх класів небезпеки, у тому

числі 2,016 т відходів I-III класів небезпеки.

Майже всі накопичені відходи - 52861,334 тис. т або 99,7 % від загального обсягу, належать до IV класу небезпеки. Відходи I, II класу не накопичувалися, III класу – 154,844 тис. т (табл. 8.1.2).

По видам відходів що тимчасово зберігаються на території підприємств частка відходів I-III класу дуже незначна. Так, відходів, що містять метали - 37,28 т (0,1 %); відпрацьованих олив – 303,696 т (0,83 %); відходів акумуляторних батарей – 28,014 т (0,08 %).

Найбільша складова накопичених відходів IV класу припадає на долю червоного шламу ТОВ «Миколаївський глиноземний завод». Станом на 01.01.2019 на шламосховищах накопичено – 43,46 млн т червоного шламу або 82,2 % від усіх накопичених відходів 4 класу.

Як в області так і за її межами діяльність відходопереробних підприємств здійснюється на підставі ліцензій, які видає Мінприроди у відповідності до Закону України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» та постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 № 446 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження діяльності із здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами».

За станом на 01.01.2019 ліцензії Мінприроди на поводження з небезпечними відходами – 4 підприємств.

Так, потужності з переробки нафтопродуктів існують у:

ТОВ «ВІК ОЙЛ» Наказ Мінприроди від 17.11.2014,

ТОВ «Юг-Спецсервіс» Наказ Мінприроди від 08.01.2014;

зі збирання, зберігання небезпечних відходів у т.ч. відпрацьованих люмінесцентних ламп - у ТОВ «Українська Науково-Екологічна Компанія» Наказ Мінприроди від 12.07.2013 р.

Із загальної кількості утворених відходів 2,6% (61,282 тис. т) утилізовано, оброблено (перероблено).

Протягом 2017 року, підприємствами регіону утилізовано, оброблено (перероблено) 5,97 тис. т відходів I-III класів небезпеки. Відходи I класу небезпеки не оброблялися, а в кількості 29,122 т передано іншим підприємствам на утилізацію. Відходів II класу небезпеки утилізовано, оброблено – 55,612 т, а передано для утилізації – 530,305 т. Відходів III класу небезпеки утилізовано, оброблено – 5914,625 т, переданих на утилізацію – 17,38 тис. т.

Рослинний та тваринний світ, об'єкти природно-заповідного фонду

Біологічне різноманіття втрачається під час забудов, розорювання землі, меліорації, спорудження водосховищ, створення мереж транспортної інфраструктури та здійснення інших видів господарської діяльності. Скорочуються території, зайняті природною рослинністю, що призводить до виникнення загрози втрати гено - та ценофонду.

Екологічними проблемами, що пов'язані із негативними впливами антропогенних чинників на структурні елементи екомережі, біо- та ландшафтне різноманіття, є:

- екстенсивне ведення сільського господарства;
- екологічно необґрунтоване використання земель;
- здійснення постійних весняних та осінніх палів сухої рослинності, що призводить до порушення місцезнаходжень, збіднення біорізноманітності;
- забруднення водойм органікою та порушення гідрорежиму річок на багатьох ділянках призводить до «цвітіння води», що негативно позначається на гідробіонтах та в цілому рибних запасах;
- нераціональна технологія обробітку ґрунтів;
- розпаювання добре збережених природних територій із подальшим їх використанням у якості сільськогосподарських угідь;
- самозахоплення земель і їх господарське перетворення.

Відсоток заповідності Миколаївської області становить 3,14 % від загальної площі області, що нині – один із найнижчих показників по Україні. Згідно Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року, затвердженою рішенням обласної ради від 16.04.2015 № 9 передбачено збільшення площі природно-заповідного фонду області до рівня 8,9%.

Площа природно-заповідного фонду Миколаївської області недостатня для збереження цінних природних комплексів на її території, однак через значну господарську освоєність земель області її збільшення пов'язане з численними проблемами, в тому числі в процесі погодження створення нових територій та об'єктів ПЗФ.

Станом на сьогодні, для збереження біологічного та ландшафтного різноманіття в області ведуться постійні роботи щодо збільшення площі природно-заповідного фонду області, наявні розроблені проекти створення нових об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення, що знаходяться в стадії погодження.

SWOT-аналіз

З метою визначення сильних та слабких сторін, можливостей і загроз впровадження Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки та вибору оптимальних шляхів розвитку території з урахуванням екологічних аспектів проведений SWOT-аналіз (аналіз сильних і слабких сторін, загроз), що наведений нижче.

SWOT-аналіз полягає у виявленні сильних (Strength) і слабких (Weakness) сторін внутрішнього середовища об'єкта дослідження, можливостей (Opportunities) і загроз (Threats) зовнішнього середовища, а також встановлення зав'язків між ними. Результати SWOT-аналізу дають можливість приймати зважені проектні та управлінські рішення при детальному плануванні території та діяльності.

Таблиця 7

Оцінка стану довкілля території, яка може зазнати ймовірного впливу при реалізації детального плану

<i>Сильні сторони</i>	<i>Слабкі сторони</i>
1. Природні умови для створення нових та розширення існуючих об'єктів природно-	1. Відсутність сміттесортувальних та сміттєпереробних підприємств 3

заповідного фонду. 2. Розповсюджені поклади будівельних корисних копалин 3. Наявність в регіоні діючої природоохоронної програми, певний досвід їх розробки та впровадження. 4. В області створені умови для використання в якості палива відходів сільськогосподарського виробництва. 5. Значний рекреаційний потенціал регіону. 6. Відсутність скиду стічних вод у водні без очистки. 7. Відсутність в області підприємств хімічної та вугільної промисловості сприяє зменшенню техногенного навантаження на атмосферне повітря. Показники забруднення атмосфери області нижчі середніх по Україні.	переробки твердих побутових відходів та роздільного збирання відходів в тому числі небезпечних на території області. 2. Відсутність достатньої матеріальної бази у сфері поводження з відходами. 3. Недостатнє фінансування природоохоронних заходів у сфері поводження з відходами, реконструкції та будівництва комунальних очисних споруд каналізації, будівництва об'їзних доріг та створення умов для використання водного транспорту. 4. Низький рівень заповідності області. 5. Низька водозабезпеченість. 6. Висока ступінь розораності земель. 7. Зношеність потужностей комунальних очисних споруд та каналізаційних мереж. 8. Відсутність об'їзних доріг переходів та мостових переходів у населених пунктах області
<i>Можливості</i>	<i>Загрози</i>
1. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій у сфері поводження з відходами, реконструкції та будівництва комунальних очисних споруд каналізації, будівництва об'їзних доріг та створення умов для використання водного транспорту. 2. Створення нових об'єктів природно-заповідного фонду. 3. Фінансова підтримка екологічних програм інвесторами. 4. Розвиток і удосконалення технологій знешкодження, переробки, утилізації та іншого використання відходів. 5. Інвестиційна привабливість окремих видів господарської діяльності, пов'язаних з використанням та/або переробкою відходів.	1. Високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини. 2. Зниження флори та фауни водних об'єктів, в першу чергу річки Інгулець. 3. Забруднення навколишнього природного середовища при розробці родовищ корисних копалин. 4. Деградація та порушення цілості ландшафтів. 5. Забруднення довкілля промисловими та побутовими відходами, небезпечними хімічними речовинами. 6. Наявність на території області об'єктів підвищеної небезпеки: магістрального аміакопроводу «Тольятті-Одеса» довжиною 166км; ДП НАЕК «Енергоатом» ВП «Южно-Українська АЕС».

V. Екологічні проблеми у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Сучасний вплив людини на природні екосистеми незрівнянно більший ніж раніше. Сумарна потужність антропогенних викидів і скидів в багатьох випадках є близькою, а часто і більшою ніж потужність природних джерел.

Охорона довкілля та раціональне використання природних ресурсів є виключною передумовою сталого суспільного розвитку. Оскільки природні ресурси є основою життєдіяльності населення та економіки держави, тому їх збереження, відтворення та невиснажливе використання має здійснюватися як з боку держави, так і з боку громадськості.

Миколаївська область за екологічним станом повітря на сьогодні може відноситись до областей з комфортними умовами для проживання населення, оскільки в області відсутні підприємства хімічної та вугільної промисловості.

Однак важливою екологічною проблемою в населених пунктах області залишається забруднення атмосферного повітря викидами шкідливих забруднюючих речовин від промислових підприємств та транспорту. Основним чинником та критерієм для визначення забруднення атмосферного повітря є норматив якості атмосферного повітря, який відображає гранично допустимий максимальний вміст забруднюючих речовин в атмосферному повітрі та при якому відсутній негативний вплив на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища.

Спостереження за станом атмосферного повітря проводяться Миколаївської обласною службою з гідрометеорології, яка має у м. Миколаєві 4 пункти спостережень:

ПСЗ №1 – вул. Обсерваторна,1;

ПСЗ №2 – вул.Погранична-пр.Богоявленський;

ПСЗ №3 – ву.12 Лінія-7а Повздовжня;

ПСЗ №4 – обласний Палац культури

Вимірюють:

Пил, діоксид сірки, оксид вуглецю – 2 рази на добу; діоксид азоту, оксид азоту, фтористий водень, формальдегід – 4 рази на добу.

Протягом 2018 року перевищення максимально разових граничнодопустимих концентрацій (ГДК) спостерігались в атмосферному повітрі м. Миколаєва по пилу, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, фтористому водню, формальдегіду.

Річний хід середньомісячних концентрацій пилу, діоксиду сірки, оксиду вуглецю, діоксиду азоту, оксиду азоту, фтористого водню був достатньо рівномірний по всіх пунктах спостережень.

Середньомісячні концентрації формальдегіду підвищувались у теплий період.

**Концентрації забруднюючих речовин у атмосферному повітрі
м. Миколаєва за період 2016-2018 роки**

Домішки	Характеристики	р о к и		
		2016	2017	2018
Пил	q ср	0,1	0,1	0,1
	q m	0,5	0,5	0,4
Діоксид сірки	q ср	0,005	0,005	0,004
	q m	0,015	0,029	0,028
Оксид вуглецю	q ср	1	2	1
	q m	8	9	5
Діоксид азоту	q ср	0,05	0,04	0,04
	q m	0,16	0,19	0,17
Оксид азоту	q ср	0,02	0,01	0,01
	q m	0,07	0,07	0,10
Фтор.водень	q ср	0,003	0,003	0,003
	q m	0,016	0,020	0,024
Формальдегід	q ср	0,012	0,013	0,014
	q m	0,067	0,067	0,067
Бенз/а/пірен	q ср	-	-	-
	q m	-	-	-
Важкі метали, мкг/м ³				
Залізо	q ср	0,72	0,85	0,98
	q m	1,64	3,31	2,28
Марганец	q ср	0,020	0,024	0,046
	q m	0,05	0,12	0,08
Мідь	q ср	0,019	0,025	0,068
	q m	0,05	0,11	0,17
Нікель	q ср	0,017	0,012	0,016
	q m	0,04	0,02	0,04
Свинец	q ср	0,019	0,018	0,034
	q m	0,04	0,05	0,06
Хром	q ср	0,012	0,011	0,009
	q m	0,03	0,02	0,02
Цинк	q ср	0,069	0,035	0,092
	q m	0,63	0,13	0,76
Кадмій	q ср	0,001	0,001	0,002
	q m	0,004	0,002	0,004

В області, як і в більшості регіонів України гостро постає питання забруднення території побутовими та виробничими відходами. Проблема відходів є однією з ключових екологічних проблем і більш вагомою в ресурсному аспекті та характеризується такими ознаками як:

- великі обсяги утворення відходів та відсутність інфраструктури поводження з ними,
- накопичення відходів як у промисловому, так і побутовому секторі,
- здійснення неналежним чином утилізації та видалення небезпечних відходів,
- розміщення побутових відходів без урахування можливих небезпечних

наслідків;

- неналежний рівень використання відходів як вторинної сировини внаслідок недосконалості організаційно-економічних засад залучення їх у виробництво.

Значні обсяги накопичених відходів та відсутність ефективних заходів, спрямованих на запобігання їх утворенню, утилізації, знешкодження та видалення поглиблюють екологічну кризу і стають гальмівним фактором розвитку економіки.

Високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання як вторинної сировини призводять до того, що в області щороку в промисловості та комунальному секторі нагромаджуються значні обсяги твердих відходів, з яких лише незначна частина підлягає утилізації, решта потрапляють на звалища, утворенню несанкціонованих сміттєзвалищ, що негативно впливає на стан навколишнього природного середовища і здоров'я людей.

Необхідно виділити декілька основних проблем у сфері поводження з відходами, що існують в області.

1. Питання необхідності знешкодження (утилізації) непридатних до використання та забороненими до застосування хімічних засобів захисту рослин (далі – непридатних ХЗЗР) є однією з актуальних екологічних проблем Миколаївської області.

Заходи з утилізації непридатних ХЗЗР включено до Стратегії розвитку Миколаївської області на період до 2020 року, затвердженої рішенням Миколаївської обласної ради від 16.04.2015 № 9 та Комплексної програми охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки, затвердженої рішенням Миколаївської обласної ради від 21.12.2017 № 22.

2. ТОВ «Миколаївський глиноземний завод» утворює найбільшу кількість відходів IV класу області. 2017 року у підприємством утворено 1760,388 тис.т червоного шламу, з яких реалізовано споживачам 15,536 тис.т. За станом на 01.01.2018 на шламосховищах накопичено 41,673 млн т червоного шламу.

Одним з напрямків у сфері комплексного використання матеріально-сировинних ресурсів є використання червоного шламу ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», як залізовмісної добавки у виробництві цементу. Так, у 2017 році утворено червоного шламу – 1760,388 тис. т, з яких реалізовано – 15,536 тис.т, що становить 0,9 % від утвореного. Порівняно з 2016 роком обсяги реалізації червоного шламу зменшилися у 6,2 рази.

3. Відсутність сміттєсортувальних та сміттєпереробних підприємств з переробки твердих побутових відходів на території області, а також впровадження масового роздільного збирання твердих побутових відходів

Масове впровадження роздільного збирання ТПВ в області ускладнюється обмеженістю видатків місцевих бюджетів та відсутністю аналогічних цільових коштів державного бюджету.

Через відсутність цілісної системи вирішення проблеми утилізації відходів, де головним критерієм успішності було б постійне зменшення кількості «кінцевих» відходів, тобто тих, що розміщуються на звалищах і не

використовуються, як вторинні ресурси, в області і спостерігається високий рівень утворення відходів та низькі показники їх використання.

Показником збереження природного навколишнього середовища служить показник площі територій, якої відповідно до Закону надано статус територій та об'єктів природно-заповідного фонду. На території Миколаївської області створено 141 об'єкт природнозаповідного фонду (далі – ПЗФ), з них 8 – об'єктів загальнодержавного значення, в тому числі природний заповідник, два національних природних парку, зоопарк, лісовий заказник та пам'ятки природи, 133 – місцевого значення, в тому числі п'ять регіональних ландшафтних парків, ландшафтні, лісові, гідрологічні заказники, пам'ятки природи, парки-пам'ятники садовопаркового мистецтва. Фактична площа природно-заповідного фонду становить 75,5 тис. га, або 3,07 % від площі області. Миколаївщина входить у п'ятірку областей з найнижчим показником заповідності.

Заповідання земель є державним механізмом припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття, забезпечення сталого розвитку природно-ресурсного потенціалу.

Створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів потребують постійної уваги та фінансових ресурсів для створення візит-центрів, облаштування та благоустрою місць відпочинку, центрів спостереження за тваринним світом тощо.

Однією з операційних цілей Стратегія розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки передбачається збереження навколишнього природного середовища, а саме:

- Збереження особливо цінних природних територій;
- Впровадження сучасних технологій поводження з ТПВ;
- Здійснення заходів з утилізації непридатних та заборонених до застосування хімічних засобів захисту рослин.

Операційна ціль передбачає поліпшення стану навколишнього природного середовища через забезпечення здійснення заходів, спрямованих на формування екологічного світогляду усіх верств населення, зменшення забруднення водного басейну, впорядкування поводження з твердими побутовими відходами, а також завершення утилізації непридатних та заборонених до використання пестицидів. Стратегією передбачено об'єднання зусиль, спрямованих на заохочення економічного зростання та капіталовкладень у регіон, і водночас спрямованих на пом'якшення несприятливого впливу на довкілля, для формування регіону, в якому є важливою висока якість життя нинішнього та майбутніх поколінь.

Під час підготовки Стратегії взято до уваги можливий вплив її заходів на довкілля. У цьому зв'язку Стратегія передбачає такі засоби реалізації, котрі зберігають природні, культурні та історичні досягнення, забезпечуючи сталий розвиток.

Очікувані результати:

- підвищення рівня екологічної свідомості населення та привернення

уваги до впливу природи на здоров'я людини;

- повне очищення території області від залишків непридатних та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин, покращення екологічної ситуації в місцях їх зберігання;
- підвищення відсотка заповідності території області, розвиток регіональних ландшафтних парків, створення нових об'єктів природно-заповідного фонду, розробка регіональної екологічної мережі;
- зменшення кількості стихійних сміттєзвалищ;
- впровадження новітніх технологій у галузі переробки відходів;
- поліпшення системи управління утилізації твердих побутових відходів;
- розвиток екотуризму.

Транскордонний вплив буде відсутнім.

Стратегія розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки передбачає також реалізацію стратегічної цілі «Висока якість життя людини».

Однією з операційних цілей при цьому є «Підвищення тривалості життя людини». Завданнями для досягнення індикаторних показників в цьому напрямку Стратегії розвитку визначені:

«2.2.1. Розвиток системи первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медицини.

2.2.2. Сприяння здоровому способу життя.

2.2.3. Соціальна реабілітація та соціальна допомога.»

Основними проблемами у сфері охорони здоров'я є:

недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення лікувальних закладів як на первинному, так і на вторинному рівнях;

потреба значних фінансових вкладень, особливо для забезпечення відповідності лікарень інтенсивного лікування визначеним вимогам, в тому числі на закупівлю сучасного діагностичного та лікувального обладнання;

недостатній рівень ранньої діагностики хвороб серед сільських жителів;

недостатнє кадрове забезпечення закладів охорони здоров'я, в першу чергу сільської місцевості.

Для врегулювання цих проблем та надання якісних медичних послуг в області необхідно продовжити роботу щодо:

поліпшення матеріально-технічної бази лікувальних закладів як на первинному, так і на вторинному рівнях;

розбудови мережі сучасних багатопрофільних лікарень II та III рівня надання медичної допомоги;

підвищення якості діагностики та лікування хворих у відповідності до кваліфікаційних та європейських стандартів;

покращення кадрового забезпечення закладів охорони здоров'я, в першу чергу сільської місцевості, у т.ч. молодих спеціалістів, вирішення їх житлових проблем.

Одним із основних заходів, що запобігає захворюванням, є пропагування серед широких верств населення здорового способу життя.

Для досягнення поставлених цілей буде активно проводитися: групова та індивідуальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю на предмет пропаганди здорового способу життя, формування стійкого неприйняття громадою паління, вживання наркотиків та алкоголю; залучення людей, що страждають від залежностей, до корекційних та лікувальних заходів. Основним заходом, що сприяє зміцненню та збереженню здоров'я є формування у населення свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я оточуючих.

На Миколаївщині, як у в інших регіонах держави існують установи з надання соціальних послуг, однак недосконалий механізм та порядок фінансування соціальних послуг; нерозвинена мережа неприбуткових організацій, що задовольняють потреби соціально незахищених верств населення у наданні соціальних послуг не дають можливості запроваджувати високі соціальні стандарти.

З метою належного функціонування системи соціального захисту населення в області планується вжити заходів щодо реформування системи надання соціальних послуг з урахуванням здійснюваних в регіоні заходів щодо децентралізації влади, координації роботи новостворених об'єднаних територіальних громад щодо організації з надання населенню соціальних послуг; подальше удосконалення мережі комунальних установ і закладів, що надають соціальні послуги, залучення недержавних суб'єктів до надання соціальних послуг та підвищення їх якості; поліпшення матеріальної бази інтернатних закладів. Також необхідно продовжити роботу у напрямку впровадження в інтернатних установах інноваційних форм та методів організації надання соціальних послуг підопічним, а саме: інтенсивного догляду, соціально-медичної корекції, соціальної реабілітації, підтриманого проживання, паліативного/хоспісного догляду, комплексу реабілітаційних послуг та заходів.

Очікувані результати.

- припинення природного скорочення чисельності населення;
- зниження рівня захворюваності населення за найбільш поширеними хворобами;
- зниження показників захворюваності на "соціальні хвороби" – туберкульоз, наркотичної та алкогольної залежності;
- кадрове забезпечення галузей охорони здоров'я та освіти фахівцями, у тому числі молодими спеціалістами;
- систематичне проведення просвітницьких та роз'яснювальних заходів з метою пропаганди здорового способу життя молоді;
- задоволення індивідуальних та суспільних потреб громадян у спортивній та фізкультурній підготовці;
- соціальна адаптація молоді, яка опинилась в складних життєвих обставинах;
- зниження показників постраждалих від домашнього та гендерного насильства
- збільшення обсягів бюджетного фінансування для вирішення соціальних проблем, підвищення адресності та масовості надання соціальних послуг,

справедливого перерозподілу соціальної відповідальності між владою та громадою;

Таблиця 9

Потенційно можливі види впливу діяльності на окремі компоненти довкілля зведені в таблицю, наведену далі

<i>№ з/п</i>	<i>Об'єкт впливу</i>	<i>Вид впливу</i>	<i>Заходи по зниженню впливу</i>
1	Геологічне середовище	Екзогенні геологічні процеси (абразійно-зсувна ділянка узбережжя Чорного моря від м. Очаків до с. Морське)	Моніторинг поширення та розвитку ЕГП; Проведення протизсувних заходів.
2	Ґрунти	Розвиток аграрної сфери економіки: - ерозійні процеси; - підтоплення; - екстенсивне ведення сільського господарства; - екологічно необґрунтоване використання земель; - здійснення постійних весняних та осінніх палів сухої рослинності, що призводить до порушення місцезнаходжень, збіднення біорізноманітності; - нераціональна технологія обробітку ґрунтів; - розпаювання добре збережених природних територій із подальшим їх використанням у якості сільськогосподарських угідь. Збільшення сміттєзвалищ.	Удосконалення комплексного механізму у сфері проведення моніторингу, агрохімічної паспортизації, бонітування, обліку ґрунтів та їх якісних характеристик, забезпечення раціонального, екологічно безпечного використання ґрунтів, відтворення та збереження їх стану, якості і родючості, захисту ґрунтів від негативних природних та антропогенних впливів. Диференційований підхід до використання сучасних прийомів і систем обробітку ґрунту. Запровадження системи роздільного збирання відходів, що значно зменшило би обсяги накопичення на полігонах відходів, що є вторинною сировиною (скло, пластик, відходи паперу). Розробка проектної документації для полігонів твердих побутових відходів, виконання інженерних досліджень, геологічних та гідрогеологічних вишукувань, екологічних та санітарно-гігієнічних досліджень.
3	Водне середовище	Збільшення виробничого навантаження може привести до збільшення навантаження на існуючі очисні споруди, які експлуатуються понад 40 років та не можуть забезпечити необхідний рівень очистки стічних вод, що може привести до забруднення поверхневих та підземних водних об'єктів.	Реалізація: 1. Програми «Питна вода Миколаївщини на період до 2020 року», затвердженої рішенням Миколаївської обласної ради від 28.03.08 № 5; 2. Програми розвитку водного господарства Миколаївської області на 2019 - 2021 роки, затверджена рішенням Миколаївської обласної ради від 21.12.18 № 35; 3. Комплексної програми охорони довкілля Миколаївської області на 2018-2020 роки, затвердженої

<i>№ з/п</i>	<i>Об'єкт впливу</i>	<i>Вид впливу</i>	<i>Заходи по зниженню впливу</i>
			рішенням Миколаївської обласної ради від 12.04.18 № 9.
4	Повітря	До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: експлуатація мереж газопроводів, промислові підприємства, всі види транспорту	Зниження техногенного навантаження на атмосферне повітря, у тому числі зменшення кількості ремонтних робіт на газопроводах; дотримання вимог технологічних процесів у частині обмеження викидів; виконання природоохоронних заходів та впровадження сучасних технологій очищення промислових викидів, створення повноцінної і ефективної регіональної системи моніторингу довкілля. Розвиток альтернативної енергетики. Основними заходами щодо зниження шкідливого впливу автотранспорту на атмосферне повітря є: перехід автомобілів на газове паливо; використання альтернативних видів палива, використання присадок для покращення технологічних та екологічних характеристик палива; раціональна організація перевезень та руху, у тому числі збільшення у містах кількості маршрутів - перевезень електротранспортом та зменшення кількості маршрутних автобусних перевезень; вдосконалення доріг; більш детальний вибір парку рухомого складу і його структури; оптимальна маршрутизація автомобільних перевезень; організація і регулювання дорожнього руху; використання водного та залізничного транспорту
5	Кліматичні фактори (у тому числі зміна клімату та викиди парникових газів)	Зміна клімату обумовлена в основному збільшенням концентрації вуглекислого газу та інших антропогенних викидів в атмосфері від теплового та енергетичного устаткування, всіх видів транспорту	Впровадження заходів щодо вирішення завдань кліматичної адаптації згідно розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2016 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»
6	Заповідні	Відсутність встановлених меж	При системному підході, який

<i>№ з/п</i>	<i>Об'єкт впливу</i>	<i>Вид впливу</i>	<i>Заходи по зниженню впливу</i>
	об'єкти	об'єктів ПЗФ ускладнює охорону територій та збереження біорізноманіття	повинен включати різноманітні і взаємопов'язані заходи впливу при використанні природних ресурсів в туристичних цілях, в тому числі впорядкування територій існуючих об'єктів природно-заповідного фонду, створення нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду та здійснення еколого-освітніх заходів негативний вплив на довкілля малоюмовірний.
7	Рослинний та тваринний світ	Біологічне різноманіття втрачається під час забудов, розорювання землі, меліорації, спорудження водосховищ, створення мереж транспортної інфраструктури та здійснення інших видів господарської діяльності. Скорочуються території, зайняті природною рослинністю, що призводить до виникнення загрози втрати гено - та ценофонду.	Для збереження біологічного та ландшафтного різноманіття в області вносяться пропозиції для створення нових територій природно-заповідного фонду, проводиться робота з упорядкування існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, проводяться роботи з винесення меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду в натурі (на місцевості), роботи щодо моніторингу стану популяцій рідкісних та зникаючих видів флори та фауни. Використання природних ресурсів повинно здійснюватися із дотриманням всіх вимог природоохоронного законодавства, в тому числі в частині використання природних ресурсів в рекреаційних цілях, щоб забезпечити їх довготривале та ефективне використання для розвитку туризму як галузі економіки та одночасного збереження навколишнього природного середовища.
8	Населення та інфраструктура.		Стратегія розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки передбачає реалізацію стратегічної цілі «Висока якість життя людини» та не є умовою появи нових ризиків для здоров'я населення області. Однією з операційних цілей при цьому є «Підвищення тривалості життя людини». Завданнями для досягнення індикаторних показників в цьому напрямку

<i>№ з/п</i>	<i>Об'єкт впливу</i>	<i>Вид впливу</i>	<i>Заходи по зниженню впливу</i>
			Стратегії розвитку визначені: «2.2.1. Розвиток системи первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медицини. 2.2.2. Сприяння здоровому способу життя. 2.2.3. Соціальна реабілітація та соціальна допомога.» не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення області. Натомість реалізація операційних цілей має призвести до покращення стану здоров'я населення. Існує ймовірність змін у дорожньо-транспортному комплексі області, що пов'язано з реалізацією завдання 1.1.1. «Розвиток транзитного та логістично-транспортного потенціалу».

VI. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються ДДП а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

З метою виконання міжнародних зобов'язань України та транспозиції Директив ЄС у Верховній Раді України було зареєстровано та ухвалено Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», що регулює відносини у сфері стратегічної екологічної оцінки документів державного планування та доповнює процедури розроблення і затвердження документів державного планування, в тому числі детального плану території, і частині забезпечення їх стратегічної екологічної оцінки.

Міжнародні зобов'язання України у сфері стратегічної екологічної оцінки встановлені до виконання такими міжнародними документами, як:

- Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Оргуська конвенція) ратифікована Законом України від 06.07.1999 № 832-XIV;
- Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Протокол про СЕО) ратифікований Законом України від 01.07.2015 № 562-VIII.

Відносини у галузі охорони навколишнього природного середовища в Україні регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища», Законом України «Про атмосферне повітря»,

Законом України «Про відходи», Законом України «Про природно-заповідний фонд України», Земельним Кодексом України, Водним Кодексом України, Лісовим Кодексом України, Кодексом України про надра та іншим спеціальним законодавством.

Шляхи реалізації зобов'язань міжнародного та державного рівнів у сфері охорони довкілля при розробці детального плану території передбачають:

- Проведення громадського обговорення у процесі стратегічної екологічної оцінки проекту державного планування шляхом оприлюднення Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки, в тому числі розділу щодо охорони навколишнього природного середовища (Звіт про стратегічну екологічну оцінку) на офіційному веб-сайті замовника з метою одержання та врахування зауважень та пропозицій громадськості (надання письмових зауважень, пропозицій, електронних звернень, проведення громадські слухань тощо). Усі зауваження і пропозиції до проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку, одержані протягом встановленого строку, підлягають обов'язковому розгляду замовником. За результатами розгляду замовник враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє. Пропозиції і зауваження, подані після встановленого строку, не розглядаються;

- Про оприлюднення проекту документа державного планування та звіту про стратегічну екологічну оцінку громадськість повідомляє замовник. Повідомлення про оприлюднення детального плану території та звіту про стратегічну екологічну оцінку публікується у друкованих засобах масової інформації, визначених замовником, та розміщується на офіційному веб-сайті замовника. Замовник забезпечує розміщення повідомлення та доступ до проекту документа державного планування і звіту про стратегічну екологічну оцінку протягом усього строку громадського обговорення. Строк громадського обговорення встановлюється замовником і не може становити менш як 30 днів з дня оприлюднення повідомлення;

- Консультації з місцевими органами виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища та охорони здоров'я, а саме: з управлінням екології та природних ресурсів й управлінням охорони здоров'я Миколаївської облдержадміністрації шляхом подання документу державного планування, звіту про стратегічну екологічну оцінку та повідомлення про їх оприлюднення до вище зазначених органів. За результатами консультацій замовник готує довідку про консультації, в якій підсумовує отримані зауваження і пропозиції та зазначає, яким чином у документі державного планування та звіті про стратегічну екологічну оцінку враховані зауваження і пропозиції, подані відповідно до цієї статті, а також обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду. До довідки додаються отримані письмові зауваження і пропозиції. Довідка про консультації є публічною інформацією;

При розробці звіту зі стратегічної екологічної оцінки врахована пріоритетність вимог екологічної безпеки, в тому числі обов'язковість

додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів (ґрунтів, атмосферного повітря, водного середовища, поводження з відходами виробництва та споживання тощо) при здійсненні господарської діяльності.

Відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» та нормативно-правової бази України документ державного планування повинен враховувати ряд зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів;
- виконання ряду заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;
- проектне спрямування на збереження просторової та видової різноманітності та цілісності природних об'єктів і комплексів;
- узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;
- забезпечення загальної доступності матеріалів генеральних планів населених пунктів, звіту СЕО відповідно до вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації»;
- надання інформації щодо обґрунтованого нормування впливу планової діяльності на навколишнє природне середовище;
- оцінка ступеню антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну ситуацію;
- використання отриманих висновків моніторингу та комплексу охоронних заходів об'єкту для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;

Для вирішення актуальних питань сьогодення та розв'язання глобальних екологічних проблем, а також з метою інтеграції держави до світового співтовариства Україна активно співпрацює з міжнародними організаціями в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Основними напрямками співробітництва на міжнародному рівні є:

- охорона біологічного різноманіття;
- охорона транскордонних водотоків і міжнародних озер;
- зміна клімату;
- охорона озонового шару;
- охорона атмосферного повітря;
- поводження з відходами;
- оцінка впливу на довкілля.

Основними аспектами Стратегії, що потребують оцінки, є рішення щодо функціонального використання території з урахуванням принципів охорони біологічного та ландшафтного різноманіття, які визначені низкою міжнародних зобов'язань. Міжнародні обов'язки Україна взяла на себе, підписавши більш

ніж 50 міжнародних багатосторонніх угод, які стосуються збереження та збалансованого використання біорізноманіття, серед яких:

Конвенція про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі, започаткована в 1979 році в м. Берн, до якої Україна приєдналась в 1996 році (Бернська конвенція).

Конвенція про біологічне різноманіття, яка була започаткована у 1992р. в м. Ріо-де-Жанейро та ратифікована Україною в 1994 році.

Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних птахів, започаткована в 1971 році в м. Рамсар, до якої Україна приєдналась в 1996 році (Рамсарська конвенція).

Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин, започаткована в 1979 році в м. Бонн, до якої Україна приєдналась в 1999 році (Боннська конвенція).

Рамкова конвенція ООН про зміну клімату, започаткована в 1992 році та ратифікована Україною в 1996 році.

Європейська конвенція про охорону археологічної спадщини, започаткована в 1992 році в Валлетта, ратифікована Україною в 2003 році.

Збереження природи в Україні має бути на європейському рівні. Стійкість природи до негативного впливу людини вичерпується, відбуваються зміни, які негативно впливають на рівень життя і здоров'я людей.

На виконання Бернської конвенції державами-членами створена мережа територій особливого природоохоронного значення – мережа NATURA 2000 (країни ЄС) та Emerald Network (країни Європи і деякі країни Африки). Смарагдова мережа (Emerald Network) включає в себе 3500 об'єктів, важливих для збереження біорізноманіття, з них 271 об'єктів розташовані на території України.

Смарагдова мережа України є українською частиною Смарагдової мережі Європи, розробляється з 2009 року, в листопаді 2016 року було затверджено першу версію Смарагдової мережі для України, яка займала близько 10 % території України і в основному складалась з існуючих територій природно-заповідного фонду.

За результатами аналізу загальнопоширених даних на сайті <http://emerald.net.ua/> визначено, що у межах території, що розглядається, присутні території природно-заповідного фонду, що внесені до Смарагдової мережі України відсутні

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань по іншим напрямом співробітництва, таким як зміна клімату, охорона озонового шару, поводження з відходами та іншим, слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань Стратегії. Дотримання вищезазначених зобов'язань може бути реалізоване в сфері науково-технічних розробок, вибору технічно-конструкторських рішень при проектуванні певних об'єктів та споруд, видання певних нормативно-правових актів та державних стандартів в різних галузях господарської діяльності. Проте слід зазначити, що більшість заходів, визначених містобудівною документацією в частині розвитку систем

комунальної інфраструктури, поводження з відходами, пропонують впровадження сучасних дружніх до оточуючого середовища технологій, що відповідає загальносвітовим принципам охорони довкілля, та сприяє дотриманню міжнародних зобов'язань в даній сфері.

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок, що Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки відповідає вимогам діючого законодавства та враховує цілі соціальної, економічної і екологічної політики, встановлених на національному та регіональному рівнях, а також пропонує комплекс заходів, спрямованих на їх виконання.

Шляхи виконання зобов'язань у сфері охорони довкілля можливо визначити лише частково, у частині запропонування заходів, які сприяють поліпшенню екологічних характеристик стану повітря, ґрунту, підземних та поверхневих вод території та можуть бути вжиті для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків впровадження проектованої діяльності на довкілля.

VII. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

За походженням екологічний вплив може бути первинним, тобто безпосередньо пов'язаним з впливом проекту на екосистему (забруднення атмосфери при будівництві та експлуатації продуктами згорання палива та викидами пилу при проведенні земляних робіт і переміщенні автотранспорту в межах будмайданчику) і вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі.

Вторинні наслідки – пряма повна або часткова зміна елементу навколишнього середовища, яка призведе до руйнування, зміни навколишнього середовища (наприклад, забруднення природних місць проживання нанесе шкоду видам фауни, які залежать від цього середовища проживання).

Під кумулятивними впливами розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому, видів людської діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови, і які б не виявилися в разі відсутності інших видів діяльності, крім самої планованої діяльності.

Кумулятивні ефекти можуть виникати з незначних за своїми окремими діями факторів, які, працюючи разом протягом тривалого періоду часу поступово накопичуючись, підсумовуючись згодом в одному і тому ж районі, можуть викликати значні наслідки. Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом часу перевершують її можливість їх асиміляції або трансформації.

Оцінка величини і значимості впливів

Чи може затвердження документу державного планування та, в подальшому, реалізація планованої діяльності спричинити:		Негативний вплив		
		Так	Ймовірно	Ні
1		2	3	4
Повітря				
1.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		+	
2.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+	
3.	Погіршення якості атмосферного повітря		+	
4.	Появу джерел неприємних запахів			+
5.	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			+
Водні ресурси				
6.	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води		+	
7.	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)		+	
8.	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			+
9.	Збільшення навантаження на каналізаційні системи	+		
10.	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)			+
11.	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту		+	
12.	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону			+
13.	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			+
14.	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)		+	
15.	Забруднення підземних водоносних горизонтів			+
Відходи				
16.	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів		+	
17.	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки		+	
18.	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки		+	
19.	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			+
20.	Утворення або накопичення радіоактивних відходів			+
Геологічне середовище та земельні ресурси				
21.	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		+	
22.	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів		+	
23.	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу	+		
24.	Появу нових екзогенно-геологічних процесів та розвиток старих	+		

Чи може затвердження документу державного планування та, в подальшому, реалізація планованої діяльності спричинити:		Негативний вплив		
		Так	Ймовірно	Ні
1		2	3	4
25.	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель		+	
26.	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями ДПТ та цілями місцевих громад			+
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
27.	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			+
28.	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві		+	
29.	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин		+	
Населення та інфраструктура				
30.	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			+
31.	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			+
32.	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+
33.	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+
34.	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+
35.	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+
Екологічне управління та моніторинг				
36.	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			+
37.	Погіршення екологічного моніторингу			+
38.	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження			+
39.	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			+
Клімат				
40.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		+	
41.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+	
42.	Кліматичні зміни (довгострокові зміни погодних умов та середньої температури)		+	

VIII. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Основними принципами охорони навколишнього природного середовища:

а) пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів та лімітів використання природних ресурсів при здійсненні господарської, управлінської та іншої діяльності;

б) гарантування екологічно безпечного середовища для життя і здоров'я людей;

в) запобіжний характер заходів щодо охорони навколишнього природного середовища;

г) екологізація матеріального виробництва на основі комплексності рішень у питаннях охорони навколишнього природного середовища, використання та відтворення відновлюваних природних ресурсів, широкого впровадження новітніх технологій;

д) збереження просторової та видової різноманітності і цілісності природних об'єктів і комплексів;

е) науково обґрунтоване узгодження екологічних, економічних та соціальних інтересів суспільства на основі поєднання міждисциплінарних знань екологічних, соціальних, природничих і технічних наук та прогнозування стану навколишнього природного середовища;

є) обов'язковість оцінки впливу на довкілля;

ж) гласність і демократизм при прийнятті рішень, реалізація яких впливає на стан навколишнього природного середовища, формування у населення екологічного світогляду;

з) науково обґрунтоване нормування впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище;

и) безоплатність загального та платність спеціального використання природних ресурсів для господарської діяльності;

і) компенсація шкоди, заподіяної порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;

ї) вирішення питань охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів з урахуванням ступеня антропогенної змінності територій, сукупної дії факторів, що негативно впливають на екологічну обстановку;

й) поєднання заходів стимулювання і відповідальності у справі охорони навколишнього природного середовища;

к) вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища на основі широкого міждержавного співробітництва;

л) встановлення екологічного податку, рентної плати за спеціальне використання води, рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів, рентної плати за користування надрами відповідно до Податкового кодексу України.

З метою запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу на довкілля під час реалізації Стратегія розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки передбачається вживати наступні попереджувальні заходи, а саме:

у сфері охорони геологічного середовища та ґрунтів:

- дотримання вимог Кодексу України про надра;
- розроблення, затвердження та виконання місцевих програм розвитку мінерально-сировинної бази, раціонального використання і охорони надр;
- оголошення геологічних об'єктів, що становлять наукову або культурну цінність, об'єктами природно-заповідного фонду місцевого значення;
- якщо користування надрами пов'язане з провадженням діяльності, визначеної Законом України "Про оцінку впливу на довкілля", надання їх у користування здійснюється з урахуванням результатів оцінки впливу на довкілля;
- здійснення контролю за використанням та охороною надр;
- забезпечення реалізації державної політики щодо використання та охорони земель, в тому числі вимог Закону України «Про охорону земель», Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель», Земельного кодексу України тощо;
- участь у реалізації загальнодержавних програм щодо використання та охорони земель на території Миколаївської області;
- затвердження та участь у реалізації регіональних програм щодо використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів;
- запобігання руйнуванню морського берега та охорона земель у прибережній смузі морів.

у сфері поводження з відходами виробництва:

- виконання Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших центральних органів виконавчої влади.
- виконання всіх заходів передбачених, Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року, затвердженою розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820-р, Національного плану управління відходами до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р.
- дотримання вимог Закону України «Про відходи», а саме:
 - участь у розробленні загальнодержавних програм раціонального використання відходів і вжиття необхідних заходів для запровадження маловідходних та енергозберігаючих технологій;
 - організація розроблення та здійснення регіональних і місцевих програм поводження з відходами, а також забезпечення реалізації загальнодержавних програм;
 - координація та сприяння розвитку підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами;
 - здійснення контролю за використанням відходів з урахуванням їх ресурсної цінності та вимог безпеки для здоров'я людей і навколишнього природного середовища;
 - розроблення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів;
 - організація та сприяння створенню спеціалізованих підприємств усіх

форм власності для збирання, оброблення, утилізації та видалення відходів, а також для виготовлення, монтажу та сервісного обслуговування відповідного устаткування;

- залучення та об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ, організацій та громадян, місцевого бюджету і позабюджетних фондів для фінансування будівництва нових, розширення та реконструкції діючих об'єктів поводження з відходами, а також для вивчення можливості утилізації відходів, їх маркетингу тощо;

- забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів самостійно або за рішенням уповноважених на те органів;

сприяння роз'ясненню законодавства про відходи серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини;

- здійснення необхідних заходів з метою, запобігання утворенню та зменшенню обсягів утворення відходів, повторному використанню відходів, впровадженню найкращих доступних технологій і методів управління відходами в процесі будівництва, під час виготовлення продукції;

- не допущення утворення несанкціонованих та неконтрольованих сміттєзвалищ; організація роздільного збору твердих побутових відходів в тому числі небезпечних, що є в складі побутових відходів.

- очищення області від непридатних до використання та заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин.

- проведення паспортизації земельних ділянок для розміщення твердих побутових відходів;

- організація збирання і видалення ТПВ у тому числі відходів дрібних виробників з дотриманням схем санітарного очищення усіх населених пунктів, запровадити роздільне збирання компонентів цих відходів;

- посилення контролю за діючими звалищами побутових відходів для запобігання шкідливому впливу на довкілля та здоров'я людини, рекультивацію земельних ділянок після закриття звалища;

- забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів з дотриманням Закону України „Про відходи”;

- зменшення обсягів захоронення ТПВ шляхом упровадження нових сучасних високоефективних методів збирання та перевезення;

- проведення роз'яснювальних робіт із екологічних питань в населених пунктах району:

- пріоритетність закриття і рекультивації земель, зайнятих звалищами відходів, що створюють загрозу навколишньому середовищу, та очистка місць, забруднених відходами;

- придбання спеціальної техніки для збирання та транспортування відходів;

- налагодження схем збору відходів від населення, підприємств та організацій;

- запровадження системи роздільного збору твердих побутових відходів за фракціями: скло, папір, пластик;

- вирішення питання створення лінії на полігонах ТПВ із сортування, переробки та утилізації відходів;
- встановлення контейнерів та „євроконтейнерів” в сільських населених пунктах району для роздільного збору ТПВ.
- повне охоплення населених пунктів області послугами з вивезення ТПВ;
- надання якісних послуг збирання побутових відходів для всього населення області за доступною ціною;
- впровадження системи роздільного збирання ТПВ;
- удосконалення нормативно-методичного, організаційного, інформаційного та іншого забезпечення сфери поводження з ТПВ;
- уникнення несанкціонованого викидання відходів та зменшення забруднення відходами річок та ґрунтів.

у сфері охорони водного середовища:

1. поліпшення якості забезпечення водними ресурсами населення і галузей економіки, включаючи будівництво (реконструкцію) та підвищення екологічної надійності водосховищ, каналів, водоводів, систем водозабезпечення (збільшення обсягів використання підземних вод для питного водопостачання, залучення у господарський обіг морських і шахтних вод тощо), зокрема:

- зменшення обсягів забруднень з точкових та дифузних джерел;
- упорядкування використання водних ресурсів на об'єктах житлово-комунального господарства, промисловості, сільського господарства;
- забезпечення екологічно безпечного функціонування водосховищ, каналів, водоводів та інших штучно створених водних об'єктів;
- запобігання забрудненню підземних вод, розширення робіт по створенню мережі артезіанських свердловин для забезпечення населення питною водою та проведення ліквідаційного тампонажу безхазяйних підземних водозаборів або тих, що вийшли з експлуатації;
- організація систем централізованого відведення поверхневого стоку з урахуванням будівництва сучасних, ефективних очисних споруд та організованим скидом, відповідно до вимог ст. 70 Водного Кодексу України;
- Будівництво та реконструкція споруд з очистки господарсько-побутових стоків;
- Планування та будівництво систем з централізованого питного водопостачання населення у комплексі з централізованою системою водовідведення, до складу якої, належать очисні споруди каналізації відповідної до обсягів водоспоживання потужністю;
- проведення моніторингу за станом поверхневих та підземних вод;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій на водних об'єктах, удосконалення засобів ліквідації їх наслідків;

2. раціональне та екологічно безпечне використання водних ресурсів, підвищення технологічного рівня водокористування, впровадження маловодних і безводних технологій (повторне використання стічних вод, удосконалення замкнутих (безстічних) систем виробничого водопостачання,

залучення у господарський обіг морських і шахтних вод тощо), зокрема:

- впровадження новітніх, водозберігаючих, енергозберігаючих, комплексних технологій очищення забруднених вод, в першу чергу у комунальному господарстві;
- впровадження в промисловості технологій, які передбачають використання морських і мінералізованих підземних вод;
- забезпечення обліку використання вод;
- розроблення і впровадження більш раціональних нормативів водокористування;
- інвентаризація заборів води об'єктами господарської діяльності та фізичними особами;
- створення системи проведення екологічних експертиз та екологічного аудиту з метою оцінки впливу виробничих технологій та екологічних ситуацій на водні ресурси;
- Впровадження комплексу заходів щодо захисту морського середовища (акваторії Чорного моря) від забруднення стічними водами, які скидаються морським транспортом (в т. ч баластні води);

3. упорядкування структури природних територій та земель, які інтенсивно використовуються, оптимізація водних балансів річкових басейнів, забезпечення стабільності та поліпшення екологічної ситуації, підтримання водорегулюючих функцій ландшафтів водозбірних територій, зокрема:

- розроблення науково обгрунтованих рекомендацій щодо впровадження окремих режимів водокористування для природних та антропогенних угідь;
- відновлення і збереження водовідтворювальної здатності ландшафтів шляхом досягнення оптимального співвідношення угідь різних типів у водозбірних басейнах річок;
- створення та упорядкування водоохоронних зон і прибережних смуг;

4. відновлення та підтримання сприятливого гідрологічного режиму водних об'єктів та запобігання шкідливій дії води, зокрема:

- виконання заходів по берегоукріпленню, будівництву протиерозійних гідротехнічних споруд, захисних дамб тощо;
- розчищення русел річок, підтримання необхідного санітарного стану річок;
- формування екологічно стійких агроландшафтів, консервація деградованих сільськогосподарських угідь;
- розроблення і впровадження ефективної і суворої системи контролю за дотриманням правил користування водними об'єктами, режиму водоохоронних зон та прибережних смуг, дотриманням правил їх використання;

- виконання заходів по відведенню поверхневих вод у зонах підтоплення, проведення меліоративних робіт;

5. забезпечення надійного функціонування гідромеліоративного комплексу, зокрема:

- оптимізація функціонування, реконструкція і модернізація

наявних меліоративних систем;

- обов'язкове виконання екологічної експертизи проектів створення нових меліоративних та зрошувальних систем;
- впровадження технологій водовідведення із використанням вітроенергетичних установок;

6. удосконалення управління водокористуванням, охороною та відтворенням водних ресурсів передбачає, зокрема:

- покращення екологічного стану водних об'єктів на основі басейнового принципу у підході до управління водокористуванням і охороною вод;
- впровадження взаємоузгоджених нормативно-методичних баз систем обліку, моніторингу та контролю за водокористуванням, охороною вод та відтворенням водних ресурсів.

у сфері охорони атмосферного повітря:

- здійснювати організаційно-господарські, технічні та інші заходи щодо забезпечення виконання вимог, передбачених стандартами та нормативами екологічної безпеки у галузі охорони атмосферного повітря, дозволами на викиди забруднюючих речовин тощо;

- вживати заходів щодо зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин і впливу фізичних факторів;

- у разі перевищення нормативів екологічної безпеки, на відповідній території затвердження відповідно до закону програми оздоровлення атмосферного повітря;

- забезпечення дотримання допустимих нормативів гранично допустимих концентрацій викидів забруднюючих речовин у повітрі робочої зони житлової забудови відповідно вимог Закону України «Про охорону атмосферного повітря»;

- забезпечувати безперебійну ефективну роботу і підтримання у справному стані споруд, устаткування та апаратури для зменшення рівнів впливу фізичних факторів;

- здійснювати контроль за обсягом і складом забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, і рівнями фізичного впливу та вести їх постійний облік;

Підприємства, установи, організації та громадяни - суб'єкти підприємницької діяльності зобов'язані відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, скорочувати і в подальшому повністю припинити виробництво та використання хімічних речовин, що шкідливо впливають на озоновий шар, а також проводити роботу щодо зменшення викидів речовин, накопичення яких в атмосферному повітрі може призвести до негативних змін клімату.

З метою зменшення забруднення атмосферного повітря транспортними та іншими пересувними засобами і установками та впливу пов'язаних з ними фізичних факторів передбачається:

- розроблення та виконання комплексу заходів щодо зниження викидів,

знешкодження шкідливих речовин і зменшення фізичного впливу під час проектування, виробництва, експлуатації та ремонту транспортних та інших пересувних засобів і установок;

- переведення транспортних та інших пересувних засобів і установок на менш токсичні види палива;

- раціональне планування та забудова населених пунктів з дотриманням нормативно визначеної відстані до транспортних шляхів;

- виведення з густонаселених житлових кварталів за межі міста транспортних підприємств, вантажного транзитного автомобільного транспорту;

- обмеження в'їзду автомобільного транспорту та інших транспортних засобів та установок у селищні, курортні, лікувально-оздоровчі, рекреаційні та природно-заповідні зони, місця масового відпочинку та туризму;

- поліпшення стану утримання транспортних шляхів і вуличного покриття;

- впровадження в містах автоматизованих систем регулювання дорожнього руху;

- заохочення суб'єктів господарювання щодо здійснення вантажних та транспортних перевезень морським, річковим та залізничним транспортом.

у сфері захисту та збереження рослинного та тваринного світу, об'єктів природно-заповідного фонду:

- збільшення площі природно-заповідного фонду Миколаївської області за рахунок створення нових територій та об'єктів, впорядкування території існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, в тому числі винесення в натуру (на місцевості) їх меж, розвиток екомережі – як результат збереження природної спадщини, удосконалення розподілу земельного фонду, зменшення антропогенного навантаження.

- збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, в тому числі забезпечення врахування наявності рідкісних та зникаючих видів флори і фауни, занесених до Червоної книги України при плануванні господарської діяльності і відведенні земель, здійснення заходів щодо моніторингу, охорони та збереження популяцій рідкісних та зникаючих видів.

- підвищення екологічної культури і свідомості населення – як результат підвищення рівня суспільної екологічної свідомості.

у сфері зміни клімату:

- впровадження практичних заходів та проєктів, що спрямовані на вирішення завдань кліматичної адаптації згідно розпоряджень Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року» та від 06.12.2016 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;

- впровадження чистих ресурсозберігаючих технологій;

- використанням відновлюваних джерел енергії (сонячна та вітрова

енергетика);

- впровадження заходів щодо скорочення викидів парникових газів.

Аналізуючи види і рівні впливів на навколишнє середовище об'єкту планової діяльності, можна зробити висновок, що комплекс заходів, спрямованих на запобігання, уникнення, зменшення, усунення визначеного негативного впливу, забезпечить дотримання чинних екологічних і санітарно-гігієнічних умов провадження планової діяльності.

ІХ. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)

Стратегія враховує принцип екологічної збалансованості і в цілому орієнтована на зменшення впливу на довкілля.

Базуючись на демографічних тенденціях, аналізі соціально-економічної ситуації в області, а також прогнозах макроекономічних впливів можна припустити наступні сценарії розвитку:

- інерційний, або трендовий: усе в зовнішньому оточенні «йде, як сьогодні», зовнішні можливості та загрози, що виникають, компенсується;
- песимістичний: більшість зовнішніх загроз і багато внутрішніх проблем «спрацюють» і ці ризики настануть з високою ймовірністю, значно погіршать існуючу ситуацію незважаючи на зусилля з провадження Стратегії;
- оптимістичний: демонструє позитивну динаміку, яка буде можлива за умови успішної реалізації Стратегії, докладання зусиль «з середини системи» або через вдалий збіг обставин і підтримку сильних сторін регіону зовнішніми можливостями.

Ускладнення що виникли в процесі здійснення СЕО.

Серед ускладнень та труднощів, що виникли в процесі здійснення СЕО можна виділити наступні:

- відсутність затверджених методик для комплексного прогнозування впливу на довкілля та проведення оцінки за видами впливів на довкілля, особливо в контексті довгострокових перспектив.

Х. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Система моніторингу довкілля – це система спостережень, збирання, оброблення, передавання, збереження та аналізу інформації про стан довкілля, прогнозування його змін і розроблення науково-обґрунтованих рекомендацій для прийняття рішень про запобігання негативним змінам стану довкілля та

дотримання вимог екологічної безпеки.

При здійсненні моніторингу основну увагу належить приділяти заходам передбаченим в сфері охорони навколишнього природного середовища.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю й протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати. Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО. Для організації моніторингу у Стратегії пропонується створити Комітет з управління впровадженням.

До складу Комітету мають входити представники органу місцевого самоврядування, громадськості і бізнесу (міський голова та його заступники, керівники управлінь і відділів міськвиконкому, приватні підприємці, представники об'єднань громадян).

Підсумки моніторингу підводяться один раз рік у вигляді звітів. Фіксуються та аналізуються:

- а) ступінь виконання кожного завдання проектах;
- б) невиконані завдання, причини відхилення, пропозиції;
- в) дані за індикаторами, що відображають результат реалізації проектів;
- г) оцінка потреб у фінансуванні;
- д) пропозиції щодо вдосконалення діючої системи моніторингу.

В Стратегії є система індикаторів яка включає, як соціальні, так і еколого-економічні індикатори, що в сукупності дозволяє оцінити загальну ефективність реалізації конкретних проектів на розвиток Миколаївської області.

Таблиця 11

Операційні цілі	Індикатори	2021 рік	2023 рік	2027 рік
Підвищення тривалості життя людини	показники народжуваності та смертності на 1 тис наявного населення;	7,9/15,2	7,7/15,5	7,1/15,8
	забезпеченість населення лікарями та вузькоспеціалізованими фахівцями на 10 тис наявного населення;	28,1/24,4	28,2/24,6	28,4/24,8
	Рівень смертності від туберкульозу на 100 тис наявного населення;	6,1	5,9	5,5
	Малюкова смертність на 1 тис народжених живими	7,6	7,3	6,8

	Надання превинної медичної допомоги населенню в межах пакету медичних гарантій, укладання декларації з сімейними лікарями (охоплено населення,%)	75,0	80,0	87,0
	Онкологічних хворих, які перебувають на обліку з часу встановлення діагнозу 5 років та більше, %	63,9	64,3	65,0
Збереження навколишнього природного середовища	обсяги викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел на 1 млрд грн валового регіонального продукту, тис. тонн	0,205	0,190	0,180
	кількість встановлених автоматизованих постів моніторингу атмосферного повітря;	5	7	10
	кількість новостворених територій та об'єктів природно-заповідного фонду;	2	6	10
	частка утилізованих відходів від утворених;	3,12	3,35	3,42

XI. Резюме нетехнічного характеру інформації

Основним об'єктом дослідження, що проходить процедуру СЕО є документ державного планування: Стратегія розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки.

Документи державного планування - стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Метою стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки є необхідність оцінювання наслідків виконання документів державного планування, сприянні сталому розвитку шляхом забезпечення охорони навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності та охорони здоров'я населення, а також в інтегруванні екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

У звіті про стратегічну екологічну оцінку документа державного планування - проведено оцінку наслідків реалізації Стратегії розвитку

Миколаївської області на 2021-2027 роки на навколишнє природне середовище, у тому числі для здоров'я населення та зобов'язань у сфері охорони довкілля і заходів, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування, а також заходів щодо моніторингу цих наслідків. На основі статистичної інформації, адміністративних даних, результатів досліджень було охарактеризовано поточний стан довкілля населеного пункту, стан довкілля та умов життєдіяльності населення на територіях, що ймовірно зазнають впливу внаслідок виконання документа державного планування.

В процесі проведення стратегічної екологічної оцінки було виявлено ймовірні проблеми та наслідки для навколишнього середовища, що полягають в забрудненні атмосферного повітря, впливі на ґрунтове та водне середовище внаслідок реалізації Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки.

З метою охорони навколишнього природного середовища у даному звіті передбачено виконати ряд заходів щодо охорони атмосферного повітря, щодо захисту водного та ґрунтового середовищ. Запропоновано комплекс заходів, передбачених для здійснення моніторингу та покращення стану довкілля у тому числі здоров'я населення. Транскордонних наслідків виконання Стратегії та наслідків для природо-заповідних територій не очікується.

Вплив на об'єкти природно-заповідного фонду, культурної спадщини, пам'яток культури та архітектури відсутній. Вплив на рослинний світ, на техногенне і соціальне середовище не виходитиме за рамки екологічних обмежень.

Ризик активної і масштабної зміни мікрокліматичних умов буде відсутнім.

Залишкові впливи на навколишнє середовище в цілому будуть перебувати в межах, що регламентуються вимогами чинного природоохоронного законодавства України.

З огляду на проведений прогнотований аналіз ймовірних наслідків реалізації Стратегії розвитку Миколаївської області на 2021-2027 роки, можна стверджувати, що в цілому його реалізація за умови дотримання екологічних вимог має сприяти зменшенню антропогенного навантаження на довкілля.

Поєднання зусиль, спрямованих на реалізацію стратегічних рішень з урахуванням екологічного стану довкілля, екологічних вимог, раціонального природокористування дружньої, забезпечуватиме сталий розвиток регіону.